Усім — про все

СВІТ-інфо

http://svit11.wordpress.com

Найцікавіша газета для кожного з вас

Чернігівщина. Україна. Світ

Чернігівська обласна газета | Виходить з лютого 2012 року | №262 7 березня 2024 року | Ціна 10 гривень

Весна нашої боротьби

Газета продовжує хроніку війни, що її друкує понад два роки.

14 лютого

Дрони Головного управління розвідки вранці підбили російський великий десантний корабель «Цезар Куніков» у Чорному морі. Корабель затонув.

16 лютого

Президенти України та Франції Володимир Зеленський та Емманюель Макрон під час зустрічі в Парижі 16 лютого підписали двосторонню угоду про безпекову співпрацю в межах рамкової декларації «Групи семи». За словами французького президента, двостороння угода «конкретизує обов'язання, які ми взяли з країнами G7 на Вільнюському саміті НАТО в липні минулого року».

17 лютого

Головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський повідомив про виведення українських підрозділів з Авдіївки. «Виходячи з оперативної обстановки, яка склалася довкола Авдіївки, з метою уникнення оточення та збереження життя і здоров'я військовослужбовців, прийняв рішення про виведення наших підрозділів з міста й переходу до оборони на більш вигідних рубежах».

18 лютого

Володимир Зеленський назвав дуже результативною свою участь у Мюнхенській конференції безпеки. «Дуже результативна участь цього року. Наш український погляд на світовий порядок денний був підтриманий партнерами. Я провів перемовини з лідерами Данії, Нідерландів, Чехії – маємо рішення про додаткову підтримку. Також із лідером Азербайджану – як завжди, хороша продуктивна розмова... Зустрівся з прем'єр-міністром Бангладеш, із президентом Гватемали. Окремо – американські партнери. Розмова з президентом Байденом – дуже важливі акценти. Перемовини з віцепрезиденткою США – дуже предметні. Зустрічі з конгресменами – представниками обох партій, обох палат американського Конгресу».

22 лютого

В Україні представили третю модель вітчизняної машини для розмінування. Створена українською компанією efarm pro спільно із сумськими виробниками сільськогосподарської техніки. Українська машина створена на основі шасі трактора Т-156 та здатна очищати за годину 5 тисяч квадратних метрів землі. Попереду сертифікація машини та запуск серійного виробництва.

23 лютого

Євросоюз ухвалив 13-й пакет санкцій проти Росії, до якого увійшли 106 фізичних та 88 юридичних осіб. Фізичні та юридичні особи, які потрапили до списку, мають відношення, зокрема, до військового й оборонного секторів. Ці компанії та люди беруть участь у постачанні озброєння з КНДР до РФ, депортації українських дітей. Загалом ці обмежувальні заходи ЄС зараз поширюються на понад 2000 фізичних та юридичних осіб. Зазначені особи підлягають замороженню активів, а громадянам і компаніям ЄС заборонено надавати їм кошти. Фізичні особи також підпадають під заборону на в'їзд або транзит через територію ЄС.

Україна підписала безпекову угоду з першою країною за межами G7. 23 лютого у Львові президент України Володимир Зеленський та прем'єр-міністерка Данії Метте Фредеріксен підписали угоду про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку. Угода містить класичні положення щодо чіткої підтримки майбутнього членства України в ЄС і НАТО, співробітництва в галузі оборонної промисловості, у сфері розвідки, кібербезпеки, відновлення України, а також питання санкцій та притягнення агресора до відповідальності. України з боку Данії. У 2024 році військова підтримка Данії становитиме щонайменше 1,8 млрд євро. Крім того, данський Фонд на підтримку України виділив 8,5 млрд євро на поточну підтримку України у 2023 – 2028 роках.

24 лютого

ГУР та СБУ атакували металургійний комбінат у Липецьку. Спеціалісти з Головного управління розвідки та Служби безпеки безпілотниками українського виробництва успішно атакували російський металургійний комбінат у Липецьку. Новолипецький завод – один з основних з виробництва бронесталі для оборонки держави агресора. Атакою уражено холодильну установку і коксову батарею – найважливіші елементи в технологічному циклі. Внаслідок атаки, за приблизними підрахунками, на понад місяць може ускладнитися виробництво.

25 лютого

Президент України Володимир Зеленський на пресконференції заявив, що під час повномасштабного вторгнення Росії загинули 31 тисяча українських військових. Зеленський не назвав кількість поранених українських військових, оскільки Росія буде знати, скільки людей «пішло з поля бою». Також він не став називати кількість без вісти зникли військових. «Ми також знаємо про десятки тисяч вбитих українців на окупованих територіях»,

Рекордна акція: 24 лютого на підтримку України провели понад тисячу заходів. Українські громади та організації діаспори 24 лютого, з нагоди другої річниці повномасштабної агрсії росії, провели 1023 акції на підтримку України. Заходи відбулися у 746 містах в 69 країнах, на всіх континентах світу, включно з Антарктидою. Найбільша кількість подій акцій відбулася в Німеччині, США, Франції, Сполученому Королівстві та Канаді. У Празі масштабний український мітинг відкривав президент Чехії Петр Павел.

26 лютого

Президент Володимир Зеленський у режимі відеоконференції взяв участь у неформальному саміті близько двох десятків держав. Її організував президент Франції Емманюель Макрон для пошуку шляхів подальшої підтримки України. Зеленський у зверненні до учасників саміту розповів про потреби Збройних Сил України, зокрема щодо посилення протиповітряної оборони. Також він наголосив на необхідності спільного виробництва зброї та боєприпасів, кроків щодо конфіскації активів РФ і посилення санкційного тиску на неї

27 лютого

У Раді Європи засудили вирок російського суду щодо співголови правозахисної організації «Меморіал» Олега Орлова. У заяві говориться, що це ще один удар по справедливості і правах людини в Росії. 27 лютого стало відомо, що Олегу Орлову присудили 2,5 року колонії за так звану «дискредитацію російської армії» – за статтю, де він засуджував війну РФ проти України.

28 лютого

Данілов: Спецслужби РФ поширюють 166 млн дезінформаційних постів про Україну щотижня. Секретар Ради нацбезпеки і оборони України Олексій Данілов каже, що Росія значно посилила свої дезінформаційні кампанії, щоб посіяти розбрат і вплинути на громадську думку, маючи спеціальні підрозділи, призначені для кожної країни, де проходять вибори в Європі. Російські агенти поширюють 166 мільйонів дезінформаційних постів про Україну на таких платформах, як Telegram, Facebook, Instagram і Twitter щотижня. З них, наприклад, 36 мільйонів минулого тижня були спрямовані на дискредитацію українських посадовців; 23,5 мільйона – на припинення політичної та військової єдності; 51 мільйон – на деморалізацію армії; і 55 мільйонів – на деморалізацію громадськості.

Україна отримала 760 мільйонів доларів від Світового банку. До держбюджету надійшли ці кошти у вигляді гранту на безповоротній основі. Це другий транш в рамках Шостого додаткового фінансування проєкту Світового банку PEACE in Ukraine. Кошти будуть спрямовані на часткову компенсацію видатків держбюджету України, не пов'язаних зі сферою безпеки та оборони, зокрема на пенсійні виплати, виплати працівникам Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС) та оплату праці педагогів. У 2024 році Україна отримала вже близько 1,2 мільярда доларів зовнішньої фінансової допомоги від донорів через проєкти Світового банку. З них майже 75% - гранти.

ЄС схвалив чотирирічний план з 50 млрд євро для України. Рада Європейського Союзу схвалила середньостроковий перегляд бюджету до 2027 року, який передбачає також заснування механізму Ukraine Facility – чотирирічного плану допомоги на 50 мільярдів євро. Це інструмент з підтримки економічного розвитку та відновлення України. ЄС розраховує надати перші кошти Україні у березні.

29 лютого

Нове озброєння і техніка для армії. У лютому 2024 року Міністерством оборони України кодифіковано та допущено до експлуатації у військах приблизно 60 зразків озброєння і військової техніки українського й іноземного виробництва. Зростає кількість нових зразків зброї вітчизняної розробки та виробництва. Серед нових зразків є так звані «окопні» радіоелектронні засоби, які дозволять ефективно протидіяти ворожим дронам, шість зразків автомобільної та спеціальної техніки та 120-мм міномет українського виробництва.

2

Триває передплата на нашу газету на 2024 рік

Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатний індекс «Світ-інфо» — 86514

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Передплатна ціна — 20 гривень на місяць.

Долучайте нових читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити.

Ми стали на 730 днів ближчі до перемоги

Звернення Президента України Володимира Зеленського

Слава Україні!

Я знаходжусь зараз у Гостомелі.

Саме звідси мало розпочатися те саме «взяти Київ і Україну за три дні». Можна сказати одним реченням: два роки тому ми вогнем зустрічали тут ворожий десант; два роки потому ми зустрічаємо тут наших друзів, наших партнерів.

Прем'єрка Італії Джорджа Мелоні, голова G7. Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо. Урсула фон дер Ляєн, Президентка Єврокомісії. Александр Де Кроо, Прем'єр Бельгії, що головує у Європейській раді. І це символічно і красномовно описує шлях, який ми пройшли за ці два роки, і різницю між 24 лютого тоді й зараз.

Знаєте, мимоволі сьогодні кожен українець згадує той день. І в кожного є своє власне 24 лютого. Унікальний спогад того дня. Як ти прокинувся, хто перший тобі написав «Як ти?», кому першому ти подзвонив, кого ти обійняв міцно, що сказав тоді своїм найближчим людям. І найважливіше – що ти зробив далі.

Мільйони різних історій, але в багатьох є схожий епізод. Це вибір, який зробили українці різного віку, різних професій, із різних регіонів. І який поєднав людей спочатку в чергах до військкомату, а далі – в одному окопі на лінії фронту. Щоб захищати країну. І всі ті, хто залишився, аби працювати в країні. Хто поїхав, хто потім повернувся.

І так уже два роки. Ми стали на 730 днів ближчі до перемоги. Хтось чекає на якогось віщуна, що сказав би, коли вона настане, а мільйони українців просто пам'ятають слова Кобзаря: борітеся – поборете! І слідують цьому вже 730 днів самовідданості та відваги. Вони гартуються на сході, на півдні й півночі, на всіх напрямках, де б'ються наші воїни. 730 днів стійкості та витримки.

2

Весна нашої боротьби

1 **Європарламент ухвалив резолюцію із закликом до держав Євросоюзу підтримувати Україну зброєю у необхідних обсягах до перемоги.** За цей документ проголосував 451 депутат, проти – 46, ще 49 утрималися. Депутати наголошують: щоб перемога України була можливо, не має бути «самовстановлених обмежень» на військову допомогу для України, і необхідно надати Києву усе необхідне для того, щоб врешті повернути контроль над усіма окупованими територіями.

1 березня

Українським морським коридором, створеним ВМС ЗСУ, в лютому експортовано рекордний обсяг вантажів – 8 млн тонн. Загальний обсяг експорту від початку роботи «зернового коридору» сягнув 28 млн тонн. 19 млн тонн із цього обсягу – зернові й олійні. Вантажі прямували в 42 країни. Понад 90% всього агроекспорту йде через порти Великої Одеси та Дунайські порти. Експорт через чорноморські порти поступово наближається до довоєнних показників.

У лютому Повітряні сили збили 13 ворожих літаків. Це 10 винищувачів-бомбардувальників Су-34, 2 винищувачі Су-35 і 1 літак далекого радіолокаційного виявлення й управління А-50.

Підписано угоду з Нідерландами. Президент Володимир Зеленський і голова уряду Нідерландів Марк Рютте підписали двосторонню угоду про безпекове співробітництво між Україною та Нідерландами. Угода передбачає надання Нідерландами 2 мільярдів євро військової допомоги у 2024 році та подальшу оборонну допомогу протягом наступних десяти років. В угоді з Нідерландами блок про відповідальність Росії є найсильнішим серед усіх вже підписаних двосторонніх угод. У ньому йдеться у тому числі про спецтрибунал щодо агресії Росії у Гаазі (Нідерланди). Також у ній вперше закріпили підтримку культурної спадщини України, зокрема в рамках виконання Гаазької конвенції ЮНЕСКО про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року.

2 березня

Нічна атака на Одесу: нові жертви серед мирного населення. Через атаку ворожих «Шахедів» в Одесі обвалилася частина багатоповерхівки. Загинули 12 людей і постраждали ще 20. Серед загиблих – 5 дітей: 4-місячний Тимофій, 7-місячна Ліза, 3-річний Марк, 8-річна Злата та Сергій, якому у липні мало виповнитися 10 років. Зокрема, рятувальники з-під завалів багатоповерхівки дістали тіла – жінку й немовля: мама намагалася закрити собою свою 7-місячну дитину, їх знайшли в обіймах. Внаслідок атаки знищено 18 квартир, іще 7 пошкоджено.

3 березня

Міноборони Росії заявило, що вночі 3 березня над тимчасово окупованим Кримом було знищено всі 38 українських безпілотників. Хоча насправді у тимчасово окупованій Феодосії цієї ночі пролунали вибухи.

4 березня

У Самарській області Росії зранку невідомі підірвали опору залізничного мосту. Українська розвідка повідомляє, що цю залізничну гілку використовували для перевезення боєприпасів і найближчими тижнями мостом не можуть користуватися.

Головне управління розвідки Міноборони України повідомляє, що його кіберфахівці у результаті атаки отримали доступ до серверів Міністерства оборони РФ і дістали багато даних про військове керівництво окупантів, накази, звіти, розпорядження росіян. Тепер українська спецслужба володіє програмним забезпеченням для захисту інформації та шифрування, яке використовувало МО РФ, а також – масивом секретної службової документації російського міністерства війни.

5 березня

Внаслідок удару українськими морськими безпілотниками в ніч на 5 березня було уражено російський патрульний корабель «Сергій Котов». За цією спецоперацією стоїть Головне управління розвідки Міноборони України. «Сергій Котов» був спущений на воду в Керчі 29 січня 2021 року.

Втрати російських агресорів із 24.02.22 по 05.03.24 орієнтовно склали: особового складу, вбитих і поранених – близько 419020 осіб; танків – 6657; бойових броньованих машин – 12688; артилерійських систем – 10258; ракетних систем залпового вогню – 1007; засобів ППО – 700, літаків – 347, гелікоптерів – 325; безпілотних літальних апаратів оперативно-тактичного рівня – 7863; крилатих ракет – 1917; кораблів/катерів – 25; підводний човен – 1; автомобільної техніки та автоцистерн – 13433; спеціальної техніки – 1630.

Ми стали на 730 днів ближчі до перемоги

Звернення Президента України Володимира Зеленського

1 Вони стоять опорами в усіх цивільних містах і селах. І сьогодні кожен із нас подзвонить своїм. Почути рідні голоси, побажати одне одному те, чого так чекаємо. І сьогодні кожен із нас, на жаль, має про кого помовчати. І вшанувати пам'ять. І всі разом ми схиляємо голови. 730 днів болю.

Але водночас 730 днів надії. На найвищу справедливість, яка полягає в тому, що у всіх нас різні історії початку війни, але має бути єдиний фінал цієї війни і буде – перемога. І, згадуючи все, що пройшли за ці два роки, розумієш: інакше бути не може. Згадуючи, що вже зробили українці, знаєш: ми точно зможемо. Нам під силу. Нам вдасться. І тут, у цьому місці, якнайкраще розумієш: може не витримати метал, але не українці. Можна спалити літак, але неможливо знищити мрію. Мрію, з якою 730 днів кожен з нас засинає і прокидається, з якою засинаєш ти, ви, усі ми, усі наші громадяни, усі українці.

Народ, який вистояв у перші три дні. І не впав на четвертий. І виборов п'ятий день. А далі – місяць. А далі – шість місяців. І ось тепер – два роки. Битви за свободу. Битви за життя, яку героїчно ведуть неймовірні люди, до яких я завжди промовляю у зверненнях: «Великий народе великої країни».

Неймовірно пишаюся я кожним і кожною. Я захоплююся кожним і кожною. Вірю в кожного й в кожну. Будь-яка нормальна людина хоче, щоб війна закінчилась. Але ніхто з нас не дозволить, аби закінчилась Україна наша.

Саме тому до слів «завершення війни» ми завжди додаємо «на наших умовах». Саме тому біля слова «мир» завжди звучить «справедливий». Саме тому в майбутній історії біля слова «Україна» завжди стоятиме слово «незалежна». Боремося за це. Вже 730 днів нашого життя. І переможемо. У найкращий день нашого життя.

Я дякую всім нашим воїнам. Дякую нашому народу. І всім у світі, хто стоїть поруч із нами та правдою.

Слава Україні!

24 лютого 2024 року - 12:22

Візит глав урядів в Україну

24 лютого, з нагоди другої річниці повномасштабної агресії Росії проти України, нашу державу відвідали з офіційним візитом Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо, Голова Ради міністрів Італії Джордже Мелоні, Прем'єр-міністр Бельгії Александр Де Кроо, а також Президентка Європейської комісії Євросоюзу Урсула фон дер Ляєн

Президент України Володимир Зеленський під час спільної зустрічі цих лідерів з журналістами заявив:

«В день другої річниці повномасштабного вторгнення Росії в Україну ми вкотре доводимо, що попри всі складнощі та виклики Україна ставатиме тільки сильнішою і буде завжди – разом зі своїми партнерами…Дякую кожному з вас, шановні друзі! І пишаюся тим, що сьогодні так багато людей у світі підтримують нашу державу».

Джорджа Мелоні зауважила, що її держава надає Україні військову та гуманітарну підтримку. Крім того, вона відзначила співпрацю між двома країнами в економіці, у різних галузях промисловості та в енергетичному секторі.

Урсула фон дер Ляєн акцентувала на продовженні підтримки України, зокрема шляхом надання військової, фінансової допомоги та подальшого санкційного тиску на військово-політичне керівництво Росії. «Ми вже надали пів мільйона боєприпасів, і до кінця року досягнемо рівня одного мільйона. Також 60 тисяч солдатів підготовлені з нашою допомогою».

Джастін Трюдо наголосив, що безпекова угода між Україною та Канадою передбачає виділення нашій державі фінансової допомоги обсягом 3 млрд канадських доларів.

Александр де Кроо запевнив у продовженні підтримки України в боротьбі з агресією Росії. «Цього року бельгійський внесок з військового боку буде на понад один мільярд. Ми є частиною коаліції F-16 і тренуємо ваших пілотів, щоб вони могли якомога швидше застосувати винищувачі для захисту вашого неба».

Президент України також провів тристоронню зустріч із Президенткою Єврокомісії Урсулою фон дер Ляєн та Александром де Кроо, Прем'єр-міністром Бельгії, країною, яка головує у Євросоюзі. «Ми досягли політичного рішення про відкриття переговорів щодо членства. І вже готові отримати переговорну рамку й після цього розпочати власне переговори щодо вступу України в ЄС», заявив Зеленський.

Володимир Зеленський і Джастін Трюдо підписали Угоду про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою.

Документ підтверджує підтримку з боку Канади майбутнього членства України в НАТО. Угода фіксує механізм 24-годинного екстреного реагування у разі повторної військової агресії проти України, а також передбачає допомогу нашій країні у зміцненні власних спроможностей для належного реагування на можливу ескалацію агресії з боку РФ.

Президент подякував за внесок Канади в забезпечення українських Сил оборони дронами, бронетехнікою, боєприпасами, за допомогу в розбудові інфраструктури для F-16.

Володимир Зеленський і Джорджа Мелоні підписали Угоду про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією.

Документ укладено у розвиток положень Спільної декларації, ухваленої Україною та членами «Групи семи» у Вільнюсі 12 липня 2023 року.

Угода закріплює основні компоненти безпекових зобов'язань з боку Італії, зокрема щодо довгострокової військової та фінансової допомоги впродовж її дії.

Глава держави та очільниця уряду Італії обговорили взаємодію країн та узгодили подальші кроки в контексті італійського головування в «Групі семи».

Франція інвестує 5 мільйонів євро у відновлення Чернігівщини

Міністерство відновлення України, Чернігівська обласна військова адміністрація та Французька агенція міжнародного технічного співробітництва Expertise France уклали Меморандум про співпрацю у відбудові Чернігівської області. Вже триває спільна робота над конкретними проєктами, які будуть повністю або частково реалізовуватись на Чернігівщині, в загальному обсязі понад 5 млн євро, зокрема:

консерваційні роботи даху обласного академічного театру у Чернігові;

підтримка українських стартапів та інновацій на місцевому рівні;

надання пріоритетної допомоги у сфері охорони здоров'я, зокрема, відновлення протирадіаційних укриттів в центральних лікарнях Чернігівщини;

підтримка органів місцевого самоврядування у відновленні та децентралізації.

Допомога Чернігівській області та її громадам, зокрема Ічні, Нового Білоусу, Нової Басані, Остеру, Прилук, Семенівки, Новгород-Сіверського району, буде, між іншим, надана через проєкт багатогалузевої технічної допомоги mAIDan Ukraine («Майдан Україна»), проєкт APPUI Health, а також EU4InnovationEast, які реалізує агентство Expertise France. З цією метою Expertise France утворює проєктний Офіс взаємопідтримки громад у Чернігові, за участю міжнародних і місцевих експертів.

Франція вже бере активну участь у відновленні Чернігівської області. Зокрема, Чернігівщина отримала від уряду Франції гуманітарну допомогу та підтримку у сфері транспорту та інфраструктури, у відновленні закладів культури та охорони здоров'я, а також в питаннях оцінки руйнувань та проєктування відбудови регіону.

10 підсумків за два роки війни

1. Динаміка змін і швидкість воєнних подій відбуваються в темпі ніким не очікуваному і не прогнозованому. Від 24. 02. 2022 ми пройшли щонайменше три етапи: війна маневрового характеру, перехід до позиційного протистояння і гібридна війна, яка поєднує новітні технології і конвенційні практики минулого століття. На сьогодні маємо перехід до четвертої фази – **накопичення спроможностей** – перебудова і зосередження.

2. Горизонт прогнозування зменшується до розмірів повної невизначеності. Значення має тільки швидкість і реактивність обробки інформації. Ефективнішим стає той, хто за одиницю часу аналізує більше даних, ухвалює рішення і має механізми їх реалізації. Програмні продукти, інстальовані в бойові реалії, стають абсолютно невід'ємною частиною війни. Україна створила і провела фронтові випробування абсолютно унікальних програмних розробок, які стануть основою для воєн майбутнього і української перемоги натепер.

3. Використання Силами оборони України різноманітних безпілотних систем – це новація і революція у військовій справі. Статути збройних сил, підручники і стратегічні документи військового планування всіх країн світу будуть переписані з урахуванням українського досвіду. Українські військові виступили піонерами масованого і системного використання БПЛа в умовах повномасштабної війни. Наш досвід є безпрецедентним, предметом актуального інтересу і вивчення.

4. Україна чесністю і відкритістю у взаєминах з партнерами завоювала їхню довіру в питаннях передання Силам оборони раніше «табуйованих» типів і видів озброєнь. Ніякі російські фейки про начебто потрапляння зброї союзників близькосхідним терористам, наркомафії або її перепродаж на чорному ринку – нісенітниця, не змогли підірвати цю довіру. Всі перевірки, проведені партнерами, підтвердили використання Україною західної допомоги за призначенням. Жодного патрона не пішло на ліво, всі полетіли в напрямку російського камуфльованого біоматеріалу. В результаті, фактично, союзники зняли будь-які обмеження на номенклатуру військових поставок.

5. Чутки про «смерть» українського військово-промислового комплексу виявилися надто перебільшеними. Привіт «солодкій парочці», кисільово-соловйову, регулярно передають українські «Богдани», «Корсари», «Нептуни», морські дрони «SeaBaby», FPV-дрони, снайперська гвинтівка UAR-10 і ще сотні інших смертельних видів озброєння з маркуванням «Made in Ukraine». Після перших потрясінь, пов'язаних із ракетними ударами, захопленнями територій, втратами промислових потужностей і кадрів, українські виробники створили справжнє чудо. В умовах російської ракетної досяжності і можливості ураження всієї території держави були побудовані нові технологічні комплекси, часто верстати встановлювали просто під відкритим небом. Проте державне замовлення виконується!

6. Прискореними темпами йде освоєння українськими військовими техніки, яка стоїть на озброєнні країн – членів НАТО. Те, про що ми і мріяти не могли на початку 2022 року, стало реальністю зараз: зенітно-ракетні комплекси «Patriot», IRIS-T, NASAMS, реактивна система HIMARS, танки «Abrams», «Leopard» (згодом буде і F-16) і десятки інших найменувань стали синонімами гарних новин, – зброя, яка проходить не полігонне, а реальне випробування, і військові, які набувають не теоретичний, а практичний досвід. Українська армія зразка 2024 року – це армія в рази сильніша і досвідченіша. Поступово ми **створюємо армію визволення і армію помсти** – процес, який ніщо не може зупинити.

7. На міжнародному треку, завдячуючи зусиллям українського Президента, українських дипломатів і багатьох інших, залучених до процесів людей, системно і послідовно викристалізовується вектор безпекових гарантій, які стануть основою майбутніх союзів і міждержавних об'єднань. Війна в Україні змінює Європу і світ. Європа повертається, вона мобілізується і зосереджується, струшує із себе розслабленість і сонливість. І це європейське пробудження багато кому не сподобається, особливо, коли в її складі буде молода, озброєна і загартована війною Українська держава.

8. В Європі і в країнах демократії відбулися фундаментальні зрушення в переоцінці місця та ролі росії в сучасному світі. В цьому напрямку було пройдено значний шлях, значення, якого не варто недооцінювати. Від надій щодо можливостей демократичної трансформації рф до прийняття путінської версії «суверенного авторитаризму» з меркантильним розрахунком на високомаржинальне співробітництво. Від першого страху від подій анексії Криму до звичної позиції умиротворення агресора і нарощування об'ємів закупівлі російського газу і нафти.Від шоку початку війни проти України і до усвідомлення росії, як стратегічної, довготривалої і екзистенційної загрози.

9. Європа отримала можливість переконатися у краху роздутого міфу про військову «велич і силу» росії, але одночасно сама переконалася, що у потенційному конфлікті з росією є легкою здобиччю і може почуватися в безпеці тільки завдячуючи парасольці Сполучених Штатів. Цей висновок, який для себе зробили європейські еліти з огляду на турбулентні процеси в США, будуть мати довготривалі стратегічні наслідки. Стає зрозумілим, що російська агресія проти України – це не локальний регіональний конфлікт, а виклик всьому Заходу. Тому, так чи інакше, Європа почала готуватися до війни, а це позитивний сигнал для України.

10. Український Крим і Чорне море – сенсація війни. «Чорний дельфін» для росіян, показовий, неочікуваний і абсолютно ніким не прогнозований результат бойових дій Сил оборони України. 30 % знищеного чорноморського флоту вмф на росії – яскравий приклад нових технологій і сучасних тактик. До того ж – це прогноз майбутнього і попередження сучасності; тим, хто закликає врахувати «реалії на землі» – не забувайте озирнутися на «реалії на воді», а згодом на «реалії в повітрі»…а про нашу землю ми не забудемо.

У кожного є моменти розпачу і зневіри, коли, здається, немає сил і все тоне в мороку... Але настає ранок, сходить сонце і знову повертається енергія й наснага до боротьби. Нам усім варто згадувати про те, який величезний шлях ми пройшли – від прощання з нами, як незалежною державою у 2022 році, до надії на нас, як на країну, яка в змозі поховати останню колоніальну недодреждаву світу у 2024 році.

До того ж ми маємо пам'ятати завдяки кому це стало можливим – українському солдатові в окопі, який несе на собі весь основний тягар Великої війни, без крові і поту якого картина майбутнього була б зовсім іншою. І в цьому світі могло б не бути багатьох із нас, тих, хто зараз читає цей текст; не було б України, і всього світу, якщо б безумна потвора, завоювавши Україну, не зупинилася, пішла би далі… а вона б пішла… і ця загроза не зникає…

Низький уклін нашим захисникам і захисницям!

Олексій ДАНІЛОВ,
секретар Ради національної безпеки і оборони України
«Українська правда», 23.02.2024.
Pravda.com.ua

Війна. Велика та мала

Цього тижня українці обговорювали другу річницю війни. Або десяті роковини війни – все залежить від того, що саме наші співгромадяни вважають точкою відліку. І це не перший подібний прецедент у вітчизняній історії.

Друга світова війна для України розпочалася 1939 року – з німецької та радянської агресії проти Польської республіки (а фактично навіть раніше – з угорської анексії Закарпаття). Але для більшості тодішніх українців вона розпочалася лише 22 червня 1941-го, з гітлерівського вторгнення до СРСР. Саме тоді війна перевернула їхній особистий побут, і саме ця дата масово відбилася в сімейній пам'яті – навіть без допомоги радянських пропагандистів.

Війна з путінською Росією розпочалася для України 20 лютого 2014 року, коли росіяни розпочали захоплення Кримського півострова. Але протягом восьми років війна торкалася лише деякої частини українського суспільства. Тих, хто бився в зоні АТО/ООС. Тих, хто проводжав на фронт друзів та близьких. Тих, кому довелося залишити рідний Крим, Донеччину чи Луганщину.

Решта громадян відчули війну повною мірою лише 24.02.2022, коли почалося масштабне російське вторгнення в Україну, коли «Київ бомбили» – майже як у 1941 році. І для більшості наших співвітчизників словосполучення «до війни» означає життя до лютого 2022-го, а не до лютого 2014-го.

Таке сприйняття новітньої історії засмучує людей, по яких російська агресія вдарила задовго до 2022 року. Але інакше бути просто не могло – нинішня велика війна дуже відрізняється від малої гібридної війни нещодавнього минулого.

Неспівставні масштаби бойових дій. Абсолютно інші масштаби руйнувань та жертв. А головне – зовсім інший ступінь вразливості обивателів перед війною. І ворожі ракети, і масова мобілізація можуть спіткати будь-яку родину в будь-якій точці України. Тож повністю абстрагуватися від воєнного протистояння – як у 2015 – 2021 роках – за всього бажання не вийде.

Достатньо згадати, що чи не головною українською перемогою часів гібридної війни вважалося здобуття безвізу. І тоді ж прозвучала знаменита репліка Петра Порошенка:

«Сьогодні кожен українець може випити фантастичну каву в Братиславі, полетіти лоукостом до Варшави або відвідати Віденську оперу».

А один із символів великої війни – це закриття кордонів для мільйонів українців та невдахи-втікачі чоловічої статі, виловлені з Тиси живими чи вже бездиханними.

Контраст між обмеженим гібридним конфліктом і повномасштабним воєнним протистоянням настільки великий, що маса наших співвітчизників мимоволі запитує себе: а чи можна було втримати російську агресію проти Києва в гібридних рамках? Чи міг український бій з Кремлем так і залишитися малою, а не великою війною?

На це запитання відповідають ствердно багато прихильників експрезидента Порошенка. Мовляв, якби грізний Петро Олексійович залишився при владі, то Путін не ризикнув би розпочати повномасштабну війну.

Водночас прихильники президента Зеленського наголошують, що велика війна була неминуча, і натякають, що, опинившись на місці Володимира Олександровича, Петро Олексійович одразу капітулював би перед Москвою.

Насправді характер агресії визначається не так діями жертви, як первинними планами та логікою агресора. Очевидно, що Володимир Путін готовий прийняти існування України лише як російського протекторату, який можна порівняти із сьогоднішньою Білоруссю. І протягом останніх десяти років стратегічна мета Кремля – повний контроль над Україною – залишалася незмінною. Змінювалися лише засоби задля досягнення цієї мети.

Путін не вдався до великого вторгнення в Україну 2017-го чи 2018-го не тому, що боявся Петра Порошенка чи Віктора Муженка, а оскільки вважав, що зможе досягти бажаного гібридними методами.

Російський диктатор щиро вірив, що в найближчому майбутньому він отримає Україну без допомоги «Калібрів» та «Кинджалів» – а лише за рахунок кремлівських маріонеток на Донбасі та політичного реваншу проросійських сил у Києві. Причому тодішнє українське керівництво не прагнуло зруйнувати цю путінську ілюзію.

Хоча під час останньої президентської кампанії Петро Порошенко взяв на озброєння радикальну військово-патріотичну риторику, насправді його козирем були дипломатія та хитрість. Тактика п'ятого президента полягала в тому, щоб не забирати в Кремля віру в можливість проросійського реваншу – і тим самим зволікати з масштабним військовим вторгненням.

Цьому сприяли Мінські угоди, які не виконувались на практиці, але теоретично дозволяли завести троянського коня «ДНР» та «ЛНР» у тіло України. Цьому допомагала й вільна діяльність Медведчука та Ко, які де-факто займали маргінальну нішу в українському політикумі, але у хворій уяві Путіна були всенародними улюбленцями та без п'яти хвилин переможцями.

Велику війну проти України російський диктатор розв'язав тоді, коли зрозумів, що жодного політичного реваншу в Україні не буде. У цьому сенсі тригером стали не результати президентських виборів 2019-го і навіть не позиція Зеленського щодо Мінських угод.

Підготовка до повномасштабного вторгнення розпочалася в 2021 році, і, очевидно, безпосереднім поштовхом для Кремля став розгром медіа-імперії Віктора Медведчука. У хворих фантазіях Путіна його кум поставав беззаперечним фаворитом українців, і нейтралізація Медведчука ламала природний перебіг подій, який нібито мав призвести до тріумфу проросійських сил.

Але, припустимо, 2021-го українське керівництво не чіпало би путінського кума. Чи реально було відтягнути велику війну ще ненадовго? Мабуть, так. Чи реально було уникнути великої війни? Очевидно, що ні.

Ілюзію швидкого проросійського реваншу в кремлівських мізках неможливо було підтримувати вічно – надто сильно уявлення Путіна про Україну розходилися з об'єктивною дійсністю. І російський диктатор у жодному разі не став би нескінченно чекати, поки Україна сама впаде до його ніг – похилий вік не залишав йому такої опції.

Зауважимо, що хоча рішення про початок «СВО» було ухвалене Путіним на підставі хибних оцінок ситуації, мабуть, він не шкодує про свою авантюру. Російський тиран шкодує про інше – про те, що не здійснив масштабного вторгнення в Україну раніше, витративши надто багато часу на гібридну війну.

Але якщо переростання малої війни у велику було неминучим, то чи можливий зворотний процес? Чи може повномасштабне воєнне протистояння знову змінитись гібридним конфліктом низької інтенсивності? Теоретично – так. А практично таке є можливим у трьох випадках:

1. Якщо Кремль вичерпає ресурси для великої війни і буде змушений повернутися до гібридних методів – принаймні на якийсь час.

2. Якщо Кремль раптом вирішить, що гібридними методами він зможе досягти більшого, ніж шляхом продовження повномасштабної агресії.

3. Якщо Кремль відмовиться від повного контролю над Україною та поставить перед собою менш амбітну мету, яка потребує менших зусиль. Цей варіант майже виключений за живого і дієздатного Путіна.

Але уявімо, що в майбутньому один із цих сценаріїв все-таки виявиться реалізованим – не без участі наших західних партнерів. Чи зітхне Україна з полегшенням? Чи зрадіє тому, що реалії, які існували до 2022 року, хоча б частково повернулися?

Чи навпаки – буде пригнічена тим, що після стількох страждань і жертв остаточна крапка в протистоянні з РФ так і не поставлена? І що українцям запропоновано нову версію малої гібридної війни на невизначений строк – замість повноцінної перемоги та справжнього миру?

Михайло ДУБИНЯНСЬКИЙ
«Українська правда», 24.02.2024
Pravda.com.ua

Міжнародна відзнака імені Олеся Гончара

Це відзнака імені Олеся Гончара за 2023 рік журналу «Бористен»). Нагороджження пройшло у місті Дніпро в Національному університеті «Дніпровська політехніка».

Відзнака імені Олеся Гончара Всеукраїнського щомісячника «Бористен» (Дніпро, шеф-редактор Фідель Сухоніс) об'єднує науковців, письменників, медійників, громадських активістів. Ось хто нині стали переможцями конкурсу.

Доктор Богдан **Боднарук** (Флорида, США) – секретар «Товариства української мови імені Т. Шевченка». За активну громадську діяльність, спрямовану на перемогу України в протистоянні з рашистською Московією.

Василь **Стан** (м. Бостон, США) – громадський діяч. За підтримку героїчної боротьби українського народу під час повномасштабного вторгнення рф.

Стефан **Лашин** (штат Нью-Йорк, США) – публіцист, педагог. За багаторічні публікації на шпальтах щомісячника «Бористен», спрямовані на зміцнення міжнародного авторитету України, плідну громадську діяльність.

Андрій **Карпенко** (Дніпро) – офіцер Національної гвардії України, капелан, член НСПУ. За організацію культурно-виховної роботи населення Донеччини і Дніпропетровщини, активну капеланську та волонтерську діяльність.

Лілія **Гиренко** (Дніпро) – голова ГО «Жінки плюс». За активну громадську позицію й особистий внесок у розвиток та популяризацію культурної спадщини регіону.

Михайло **Стіньо** (Дніпро) – благочинний Православної Церкви України. За розбудову Православної Церкви України, плідну душпастирську діяльність.

Наталя **Старюк** (посмертно, Дніпро) – журналістика, письменниця, мистецтвознавець. За високохудожню книгу «Осінній промінь» (вибрані вірші, проза).

Олена **Ляшенко-Федіна** (Кам'янське) – кандидатка філологічних наук. членкиня НСПУ. За популяризацію українського слова, літературної традиції та спадщини серед учнівської та студентської молоді.

Світлана **Ігнатьєва** (Дніпро) – професорка кафедри філології та мовної комунікації Дніпровської політехніки. За вагомий внесок у розвиток та пропаганду української мови та культури, активну громадянську позицію, плідну багаторічну співпрацю з часописом «Бористен».

Наскільки зросли пенсії в Україні з березня

Кабінет Міністрів на засіданні 23 лютого ухвалив рішення про індексацію пенсійних виплат в Україні з 1 березня.

Про це стало відомо з засідання уряду.

Згідно з документом, пенсії **проіндексовані на 7,96%**.

Також постановою з 1 березня 2024 року **збільшується на коефіцієнт 1,0796**:

показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески;

пенсій військовослужбовців;

пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання внаслідок Чорнобильської катастрофи;

пенсій за особливі заслуги особам;

пенсій, призначених відповідно до Законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про статус народного депутата України», «Про наукову науково-технічну діяльність»;

щомісячні страхові виплати потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Також було визначено рівень підвищення для пенсій, призначених у 2021 – 2023 роках, у розмірі 100 гривень.

Розмір збільшення пенсій не може перевищувати 1 500 гривень.

Індексація торкнеться більше 10 мільйонів українців. 9,5 млн цивільних пенсіонерів, майже 600 тисяч пенсіонерів силових відомств, майже 100 тисяч «чорнобильців».

Також з 1 квітня буде автоматичний перерахунок пенсій для 654 тисяч працюючих пенсіонерів з урахуванням оновленого страхового стажу.

Крім цього цьогоріч, вдруге поспіль, буде здійснено індексацію найнижчих пенсій.

Справи про злочини проти Майдану

Генеральна прокуратура України оприлюднила ситуацію з розслідуванням злочинів проти учасників другого Майдану, Революції Гідності. Про це повідомив керівник департаменту у справах Майдану Офісу генпрокурора Олексій Донський на брифінгу 19 лютого в Києві.

Усі насильницькі злочини та вбивства учасників Революції Гідності в 2013 – 2014 роках чинили українські правоохоронці за наказом української влади та під впливом Російської Федерації.

20 співробітників російської ФСБ, серед яких п'ятеро генералів, кілька разів приїжджали в Україну і спільно зі співробітниками СБУ робили відповідні інформаційні матеріали, які ставали підставою для вчинення тих чи інших злочинних дій.

Залишаються нерозкритими вбивства 22 січня, вироків мало через суди. Департамент у «справах Майдану» Офісу генерального прокурора незадоволений кількістю судових вироків через тривалий судовий розгляд справ цієї категорії.

Пряма мова Олексія Донського: «У 2023 році вироків у «справах Майдану» стільки ж, скільки за чотири попередні роки разом узяті. Але кількість вироків нас не влаштовує, їх дуже мало. І це величезна проблема – тривалість судового засідання».

Донський зазначив, що слідство мало проблеми з розслідуванням подій 18 лютого 2014 року. «Нам вдалося притягнути до відповідальності саме за вчинення вбивств 18 лютого керівництво львівського «Беркуту», двоє осіб зараз перебувають під вартою. І ще кількох осіб притягнуто до відповідальності саме за події 18 лютого».

Начальник департаменту додав: «Якщо брати проблеми слідства – то це нерозкриті вбивства за 22 січня... Так само, як і частина вбивств за 18 лютого».

Саме 22 січня 2014 року під час сутичок на Європейській площі були вбиті перші повстанці.

Донський пояснив, що є об'єктивні складнощі з розкриттям цих злочинів. «Вони пов'язані не тільки зі скоєнням їх в умовах неочевидності... а і з первинним документуванням у цих справах. Це було ще до зміни влади, тому першочергові слідчі дії, спроби розкриття злочину по гарячих слідах, на жаль, не відбувалися так, як мало бути».

Водночас прокурор зазначив, що строків давності за цими злочинами немає.

Говорячи про проблематику розгляду «справ Майдану» судами, керівник департаменту звернув увагу на «величезний дисбаланс між кількістю обвинувальних актів, направлених до суду, і кількістю вироків». За надмірного навантаження суддів має бути певна пріоритизація справ. «Ми не можемо просити суд пріоритизувати саме «справи Майдану», спосіб визначення пріоритету непрозорий. Єдина можливість усунути це – законодавчі зміни, які мають бути універсальними».

Відповідаючи на запитання про те, чи розпочався розгляд у суді матеріалів за обвинуваченням колишнього президента і керівництва силового блоку України, розслідування якого завершилося в жовтні минулого року, він сказав, що є певні складнощі з підсудністю справи, оскільки Шевченківський суд не хоче розглядати її. «20 лютого апеляційний суд розглядає клопотання голови Шевченківського суду щодо визначення підсудності», додав прокурор.

Ми з Україною

23 лютого українська громада південно-західньої Флориди (США) масово вийшла на головну дорогу міста Норт Порт, щоб продемонструвати свою підтримку народові України в його хоробрій боротьбі з Росією за цілість своєї держави. Заплановану демонстрацію на передодні другої річниці вторгнення Росії в Україну було обговорено управою Громадського Комітету і розголошено по усіх церквах та членством і друзями громади. Було розіслано інформації про демонстрацію до місцевих часописів і масс-медія. Також було подано до місцевих часописів платне оголошення про демонстрацію 23-ого лютого та «Молебень»-«Pray for Ukraine» 24-ого лютого.

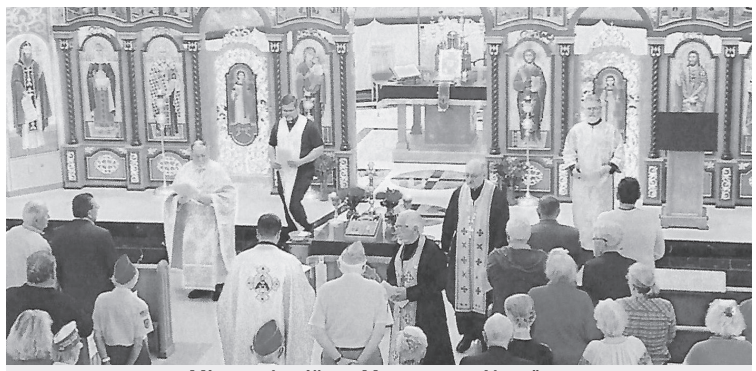

Міжконфесійна «Молитва за Україну»

Організатори демонстрації (зліва направо): Дарія Томашоска, Віра Боднарук, Нуся Мацілинська

Група новоприбулих з України

24-ого лютого відбулася міжконфесійна «Молитва за Україну» в церкві Входу в Храм Пресвятої Богородиці (св. Марії) на яку було запрошено до участи сусідніх священників і пасторів різних релігійних конфесій. Урочистий молебень відправив отець Дмитро Касіян, настоятель храму св. Марії, з участю о. Олега Сацюка, настоятеля православної громади св. Андрія.

Всі присутні в церкві були запрошені до церковної залі на коротку програму та каву і солодке. Отець Дмитро привітав гостей і подякував за їх підтримку Україні та її народу в цей тяжкий час боротьби з Росією. Він запросив пастора Якова Кулакевича від Першої Слов'янської Пятидесятницької Церкви виконати пісню-молитву «Помолюся тихо», яку він написав на початку війни. Щирі слова пісні-молитви дуже вразили слухачів. Пісню «To Dream the Impossible Dream» з глибоким почуттям виконав др. Юрій Шевчук, диригент при церкві св. Марії.

Голова Святочного Комітету відзначення другої річниці війни в Україні Іванна Олесницька подякувала управі Громадського Комітету південно-західньої Флориди за їх невтомну працю для успіху демонстрації 23 лютого та Молебень 24 лютого. Вона попросила голову 56 відділу Союзу Українок Америки Іню Танстол до слова, так як велику частину праці в організації і реклямі виконували членкині СУА. Др. Танстол підкреслила, що дуже важливо є телефонувати і зустрічатися зі своїми конгресменами і сенаторами і переконувати їх голосувати за продовження підтримки Україні в цей скрутний час.

Успішне відзначення та широка рекляма про 2-у річницю війни в Україні та потреба помочі США завдячується Громадському Комітету, членами якого є Союз Українок Америки,56 Від.(голова Іня Танстол); Ukrainian American Club (голова Дарія Томашоска); Українські-Американські Ветерани, Пост 40 (командир Ігор Гронь); Товариство Української Мови ім. Шевченка (голова Віра Боднарук); Український Релігійний і Культурний Осередок ім. Св. Андрія (голова Віктор Лісничий); та душпастирям українських церков.

Віра БОДНАРУК,
Голова Громадського Комітету
Залучені світлини Д.Томашоскої, Х.Шелдон і Ю.Шевчука

Пам`яті Петра Кононенка

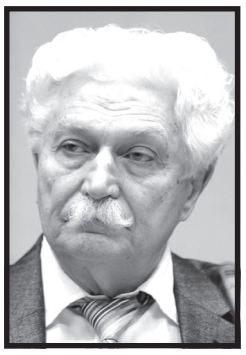

28 лютого в Києві помер наш земляк з Чернігівщини, відомий український вчений, українознавець, доктор філологічних наук, професор Петро Петрович Кононенко.

Народився 31 травня 1931 року в селі Марківці Бобровицького району. Закінчив Марківецьку семирічну й Заворицьку середню (Київської обл.) школи, філологічний факультет і аспірантуру Київського державного університету ім. Т. Шевченка (1957 р.). У 1966 р. захистив кандидатську, у 1986 р. – докторську дисертації. Працював старшим викладачем кафедри історії української літератури (1957 р.), доцентом (1968 р.), професором (1988 р.) кафедри історії української літератури Київського державного університету ім. Т. Шевченка, у цьому ж вузі – завідувачем кафедри історії української літератури (1988 – 1996 рр.), деканом філологічного факультету (1986 – 1991 рр.).

Був головою вченої та спеціалізованої рад з питань філології, редагував газету «Київський університет» та наукові вісники з питань філології, журналістики, історії. Брав участь у славістичних міжнародних конгресах, виступав з лекціями в Росії, Грузії, Польщі, Хорватії, Молдові, Німеччині, Канаді, США, Китаї, Тайвані, Данії та інших країнах.

У 1988 р. став ініціатором створення Українського національного гуманітарного ліцею (нині УГЛ Київського університету імені Тараса Шевченка), а на початку 90-х років – Української гімназії у Сімферополі.

1990 р. заснував Міжнародну асоціацію «Інститут українознавства» (тепер «Україна і світове українство»).

Був серед засновників Республіканської (віце-президент) та Міжнародної Асоціацій Україністів, Конгресу української інтелігенції, заступником голови Української Ради Миру, членом правлінь Товариства «Україна і світ», Педагогічного товариства ім. Г. Ващенка, історичних товариств США і Москви.

У січні 1992 р. на чолі з П. Кононенком розпочав роботу Інститут українознавства – нині визнаний у світі науково-освітній заклад, що співпрацює з науково-педагогічними центрами України, Австралії, Бразилії, Великої Британії, Грузії, Польщі, Латвії, Франції, Німеччини, Японії, Китаю, Словаччини, Болгарії, Казахстану, ряду інших країн.

Займав громадські та наукові посади : віцепрезидент Академії наук вищої школи України, головний редактор журналу «Українознавство», президент Міжнародної асоціації «Україна і світове українство», член Української всесвітньої координаційної ради, член Головної ради Національної спілки письменників, Автор понад 30 монографій, підручників і посібників для середньої та вищої школи, понад 600 статей, оглядів, рецензі, частина з яких перекладені англійською, грузинською, болгарською, іспанською, німецькою, польською, російською, хорватською та ін. мовами.

Підготував понад 30 кандидатів і понад 10 докторів наук.

Удостоєний премій: Міжнародної – імені Й. Г. Гердера, ім. Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Івана Огієнка, Олександра Білецького та ін., Орден Пошани, орден «Почесна відзнака Президента», орден «Святого Володимира» та 1000-ліття християнства, медалі товариства «Просвіта», товариства «Україна і світ», грузинська медаль ім. Патіашвілі. Також відомий як поет, прозаїк, драматург.

Трагедія Корюківки і коротка пам`ять

Виповнилася 81-ша річниця трагедії Корюківки, знищення нацистськими окупантами 1 березня 1943 року (і в наступні дні) цього містечка на півночі Чернігівщини. Вбивства майже всіх його жителів, близько 7 тисяч людей. Це найбільша каральна акція проти мирного населення за всі 6 років Другої світової війни, яка охопила практично всю планету. Незмірна за кількістю жертв з акціями у французькому Орадурі чи чеській Лідіце. Ці два населені пункти, трагедія їх, десятиліттями були відомі світові. Між тим, величезна трагедія Корюківки замовчувалася комуністичним режимом Радянського Союзу. Бо тоді треба було говорити ПРАВДУ.

Правда полягала в тому, що це була каральна акція окупантів у відповідь на провокацію радянських партизанів. Це не виправдовує карателів, фашистів, нацистів. Не має виправдання з точки зору людяності, оце масове вбивство. А то у нас проскакує дивна тенденція: на протиставленні комуністичного режиму СРСР і нацистського Німеччини заплющувати очі на злочинність останнього. Хоч це були «два чоботи пара», що комуністичний, що нацистський. І це була величезна трагедія України, що опинилася між двома тоталітарними режимами.

Але правду треба було давно сказати, і лише зараз говориться, про так званий партизанський рух. Адже при відступі Червоної Армії застосовувалася тактика «випаленої землі», щоб саме така діставалася окупантам. Випаленої часто в прямому сенсі.

А відступати на першому етапі німецько-радянської війни довелося від Бресту аж до Волги. Потім ще й радянська влада підло звинувачувала мільйони людей на окупованих територіях у «зрадництві», хоч навпаки – саме ці люди мали б пред`явити звинувачення державі за те, що вона кинула їх на 2 чи 3 роки під окупацію.

Так от про партизанський рух. Одне застереження: в жодному разі не треба кидати тінь на звичайних, простих партизанів. Серед них було багато патріотів, які ненавиділи окупантів, багато людей, доведених до спротиву саме терором нацистів.

За аналогією, так само не варто засуджувати простих учасників численних воєн Радянського Союзу в десятках країн. Найяскравіший прояв – ганебна війна в Афганістані, що тривала майже 9 років. Ось в лютому відзначалася чергова річниця завершення цієї війни, виведення радянських військ з Афганістану на початку 1989 року, вже в часи Перебудови. Цю дату у нас досі чомусь відзначають не просто вшануванням жертв тих воєн, в тому числі тисяч українців. А як вшанування учасників воєн на чужих землях, «воїнів-інтернаціоналістів», тобто за суттю завуальованим виправданням цих воєн. Хоч уже давно сказано, що то було за виконання «інтернаціонального обов`язку», насправді фактичне загарбання чужих земель. Звісно, дуже мало хто мав мужність відмовитися йти з агресією на ці землі, і по-людськи це можна зрозуміти, адже альтернативою було ув'язнення. Тим не менше, у нас досі побутує дивний термін «афганці» – стосовно учасників тої війни. Це блюзнірство, називати іменем народу учасників війни проти того народу. Це якби ті, хто нищив Корюківку, взяли і називали себе «українцями».

Так от, розуміючи рядових партизанів, маємо все ж скатати, що цей рух був частиною радянської тактики випаленої землі. Організований не «народними масами», а самим режимом. Основу партизанських загонів становили підрозділи НКВС. Хто забувся – це Народний комісаріат внутрішніх справ, чергова назва каральної структури компартії, початком якої було сумновідоме ЧК, «Чрезвычайная комиссия».

Може, не всі знають, що відомі керівники партизанського руху Сидір Ковпак і Олексій Федоров були генералами НКВС.

Про Федорова треба сказати особливо. Адже саме підрозділ його партизанського з'єднання вчинив той наліт на окуповану Корюківку, що за кілька днів спричинив ту каральну акцію і знищення містечка з його людьми. Мало того: розташований неподалік в лісах цей підрозділ спокійно спостерігав за знищенням містечка. Та ж тактика «випаленої землі»? Цього разу зі спаленими живцем мирними мешканцями Корюківки.

Федорова в цей час тут не було. Командував партизанами у його відсутність Микола Попудренко. Його чомусь вважають мало не «дисидентом», «інакодумцем» у партизанському русі. Може, за доволі гострі репліки про партизанщину у його щоденнику? Може, за доволі загадкову загибель? Навряд чи варто ідеалізувати цього комуністичного функціонера, підручного Федорова. Між тим, пам'ятник Попудренку досі стоїть у самому центрі Чернігова, перед обласною радою. Попри вже чимало років декомунізації.

А Федоров по сьогодні залишається Почесним громадянином міста Чернігова. Хоч достатньо одного голосування на численних сесіях міської ради, щоб анулювати присвоєння йому цього звання. Тим паче, на совісті Федорова не лише Корюківка. Ще до війни він, як секретар обкому компартії, відправляв за своїм підписом на смертну кару, спільно з підписантами з прокуратури і того ж НКВС, безвинних чернігівців.

І нарешті вже до сьогодення. До теми нацизму. До нинішньої агресії, війни Росії проти України. Чи не головною мотивацією її Кремль і далі називає божевільну ідею Путіна, а також колективного «путіна» у форматі ареопагу справжніх правителів Росії (олігархат, військова, політична верхівка), ще колективнішого в подобі переважної більшості 160-мільйонного населення, – про «нацистську Україну». Ну, давно сказано про справжніх комуно-нацистів, вірних друзів і союзників нацистської Німеччини – комуністичний Радянський Союз, у передвоєнні роки. Друзів, поки дві диктатури не перегризлися аж до війни між собою. А нинішня Росія – не просто оголошений колись «правонаступник СРСР» при його розпаді. Це продовження того ж СРСР. Той же державний гімн. Ті ж державні свята, як ось недавнє 23 лютого – День захисника Вітчизни», тобто той ж радянський День Армії. До речі, абсолютно фальшива дата, дня не «перемоги», а поразки Червоної Армії 23 лютого 1918 року від німців на підступах до столиці Петрограду. Той ж же Ленін у Мавзолеї. Тоді хто ж насправді фашисти чи нацисти?

І нарешті про нечисленних союзників Кремля нині. Це Угорщина і віднедавна, після чергових виборів, Словаччина. Обидві держави колишнього соцконцтабору є парламентськими республіками, з домінуванням парламенту і сформованого ним уряду. І в обох уряди очолюють підспівувачі Кремля: в Угорщині давніше – Орбан, у Словаччині віднедавна Фіцо. Але кому б підспівувати про «нацизм» в Україні, але не їм.

Щодо чергової річниці трагедії Корюківки, вже давно говориться про історичну відповідальність саме Угорщини. Адже містечко і його людей знищив в основному угорський каральний загін, за участі ще деяких підрозділів. . Саме Угорщина була учасницею нацистського блоку, союзницею Німеччини. Прямою учасницею війни проти антинацистської коаліції, в тому числі війни проти СРСР. Навряд чи угорські війська відзначалися доблестю на фронтах, але каральні акції проти мирного населення проводили затято. До речі, крім Корюківки, у нас на Чернігівщині було знищено в таких каральних акціях ще немало сіл, досить назвати Козари на Носівщині, де 11 березня 1943 року карателі, німці і знов таки угорці, знищили 3908 людей.

Парадокс, але, спільно з Угорщиною, підспівують про український «нацизм» у Словаччині. Хоч саме Словаччина в Другу світову війну також була частиною нацистського табору. Після Першої світової війни, восени 1918 року, була відновлена древня Чеська держава, у форматі Чехословаччини. Через два десятиліття нацистська Німеччина, в результаті Мюнхенської змови її із західними державами, окупувала Чехію. А от Словаччину, за вказівкою Гітлера, проголосили самостійною державою. Звісно, фікцією, фактично протекторатом, колонією Німеччини. Цікаво, що серед нечисленних держав, що визнали цю «незалежну» Словаччину, крім нацистської коаліції, виявився і Радянський Союз. Звісно ж, бо союзник Німеччини. Хоч невдовзі Словаччина теж взяла участь у війні проти СРСР.

Ось такі екскурси в історію. Так кому ж тепер торочити про «нацизм»? Хоч хитрий Орбан днями і заявив, що не бажав би мати спільний кордон з Росією. Явно згадав, що саме Радянський Союз розтоптав своїми танками демократичні перетворення в Угорщині у 1956 році. А у Словаччині, мабуть же, не забули таке ж придушення Радянським Союзом та його сателітами Празької весни, у 1968 році, фактичну окупацію Чехословаччини.

Дивне підспівуванню Кремлю. Причому, від двох держав, які вже давно є членами Європейського Союзу і НАТО.

Петро АНТОНЕНКО

Яка доля історичної будівлі?

В Чернігові останні тижні йдуть дискусії довкола історичної будівлі по вулиці Княжій (донедавна – Кирпоноса), 20-А. Це самісінький центр міста, через дорогу від міської ради. До позаторішнього повномасштабного вторгнення росіян тут діяла дитяча стоматологічна поліклініка. Вже при початку облоги, обстрілів і бомбардувань міста будівля дуже постраждала від вибуху авіабомби. Вона впала у дворі, між поліклінікою і центральною міською бібліотекою ім. Коцюбинського. Двоповерхова будівля бібліотеки зазнала великих руйнувань. Так само було поруйновано і будівлю поліклініки.

Минуло два роки. Бібліотеку давно відновлено. Завдяки в тому числі міжнародній допомозі, її оновлено повністю, включно з новим обладнанням, меблями, вікнами, сучасним опаленням.

А от дитячій поліклініці не пощастило. Медичний заклад давно переведено в інше місце, він діє. Але сама будівля порожня, поруйнована, з розбитим дахом.

Цей будинок, а правіше видно оновлену бібліотеку.

І ось завирували пристрасті, через інформацію, що будинок можуть знести, а на цьому місці щось побудують. Міська рада не підтверджує і не спростовує ці чутки. Було лише озвучено, що, мовляв, зроблена якась експертиза і будівля визнана такою, що не підлягає відновленню.

І тут виступили з протестами захисники старовини древнього Чернігова. Адже цьому будинку йде друге століття. Це пам`ятка цивільної архітектури, яких не так багато у місті, знаменитому більше церковними спорудами. Підігріло тему і те, що в документах будівля чомусь числиться як «Будинок Гліба Успенського». А цей російський письменник, що свого часу мешкав тут, нині потрапив під «деколонізацію, дерусифікацію». На цій підставі лунає мотивація – не вважати будівлю історичною.

Хоч захисники старовини заявляють, що, мовляв, нащо будівлю «прив`язувати» лише до Успенського? Що насправді це частина цілого комплексу будівель родини відомих чернігівських підприємців, купців. Чому просто не перейменувати будівлю за іменем цієї родини?

Врешті, як пам`ятка історії, вона значиться в реєстрі Міністерства культури. І саме воно може виключити будівлю з реєстру. І тоді знести її буде простіше.

20 лютого секретар міськради, виконуючий обов`язки міського голови Олександр Ломако зробив заяву, яка начебто мала заспокоїти захисників старовини. Заявив, що цього року будівлю не будуть зносити, бо це не передбачено міським бюджетом на цей рік.

Але ця заява не дає відповіді на основне питання: чи ухвалено взагалі рішення про знесення будівлі, нехай і наступного року? Чи дійсно вона визнана такою, що не підлягає відновленню? Адже якщо підлягає, а таке може бути, тоді інше запитання: чому будинок два роки стоїть з розбитим дахом?

Звичайно, місту позаторік завдано значних руйнувань, все одразу не відновиш. І все ж, якщо будівлю, через дорогу від міськради, ще можливо відновити, чому вона досі з розбитим дахом? Під дощами і снігами. Що явно не додає міцності цьому дійсно гарному будинку.

Таємниці Седнева

У читальному залі обласної бібліотеки імені Софії та Олександра Русових на засіданні клубу «Краєзнавець» з нагоди 100-річчя відкриття седнівських муміфікованих поховань відбулася бібліотечна зустріч «Лише мумія страждає мовчки».

Науково-просвітницький проєкт філії Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського «Садиба родини Лизогубів» відеофільм «Седнів таємничий. Мандри мумій Лизогубів» представили завідувачка філії Тетяна Луговська та науковий співробітник філії, голова Чернігівського районного осередку Національної спілки краєзнавців України Андрій Курданов.

Присутні науковці, краєзнавці, журналісти, бібліотечні та музейні працівники переглянули та обговорили цей відеофільм.

У залі була розгорнута книжково-ілюстративна виставка «Історія. Седнів. Лизогуби».

«Зараз наші почуття сильніші»: у США пара об'єдналася після 77 років розлуки

У США 90-річний Білл Гассінгер і 92-річна Джоан Блаккан об'єдналися через 77 років розлуки. Вони кажуть, що зараз їхні почуття сильніші, ніж в молоді роки.

Історія кохання Гассінгера і Блаккан почалася в 1947 році, коли вони обидва були учнями середньої школи на заході Мічигану. Блаккан була ученицею старших класів і старшою за Хассіндера на 2 роки. Одного ранку вони зустрілися в шкільному автобусі і відтоді стали нерозлучними.

Коли наступного року вона вступила до коледжу в штаті Мічиган, пара почала бачитися лише на вихідних.

З часом вони, за словами Блаккан, «трохи віддалилися один від одного».

Після їхнього остаточного розлучення Гассінгер одружився з іншою жінкою, з якою зустрічався в середній школі, а Блаккан вийшла заміж за чоловіка, з яким почала зустрічатися в коледжі. У кожного з них народилися по троє дітей.

Через кілька місяців після одруження 19-річного Гассінгера призвали в армію США. Потім він 32 роки пропрацював в поліції штату Мічиган. Його дружина померла у 2021-му, коли їй було 68 років.

Тим часом Блаккан працювала офіс-менеджеркою. Її чоловік помер від серцевого нападу в 1989 році, коли йому було 57.

У 2022 році Блаккан доручили спланувати зустріч однокласників.

Її дочка Лінда допомагала їй знайти контактну інформацію своїх колишніх однокласників в інтернеті. Вони також розшукали Гассінгера і дізналися, що його дружина померла рік тому, а він живе у місті за 128 кілометрів від Блаккан.

Жінка вирішила ризикнути і написати до свого колишнього коханого, якого вона не бачила з тих пір, як вони розлучилися.

Чоловік одразу перетелефонував їй і сказав, що коли буде в її місті, вони зустрінуться. Вже невдовзі після цього зустріч відбулася: вони пішли на обід у місцевий ресторан, і «все було як у старі часи».

«Я дуже кохала його в старших класах. Почуття повернулися дуже швидко», сказала Блаккан.

Спочатку вони зустрічалися щотижня, а невдовзі почали проводити багато часу вдома одне в одного. Вони читають, грають у карти, розгадують пазли та кросворди. Також вони разом ходять на прогулянки. «Я думаю, що наші почуття зараз сильніші, ніж тоді», каже Блаккан.

Їхні сім'ї в захваті від їхніх стосунків, розповідає пара. У Гассінгера п'ятеро онуків і один правнук, а у Блаккан четверо онуків і двоє правнуків.

Закохані кажуть, що поки не впевнені, чи одружаться. Поки що вони задоволені тим, як йдуть справи.

«Єдине, що можна сказати напевно, це те, що ми будемо разом», каже Гассінгер.

В Андах знайшли загадковий 4750-річний майданчик штучного походження

Команда вчених зі США виявила високо в Андах стародавній мегалітичний майданчик діаметром 18 метрів.

Знайдений об'єкт був побудований 4750 років тому.

Споруда розташована на археологічній ділянці Каллакпума в Перу і побудована з великих окремих вертикально розташованих каменів. Ймовірно це був церемоніальний об'єкт монументальної архітектури перших жителів долини.

Місцеві жителі вели переважно мисливсько-збиральний спосіб життя і, ймовірно, лише незадовго до будівництва майданчика почали вирощувати сільськогосподарські культури та приручати тварин.

Мегаліт шириною 18 метрів викладений з великих вертикальних каменів, кожен з яких, ймовірно, був вирізаний з відкритої гірської породи на відстані приблизно 50 метрів від неї.

Окрім цього, мегаліт може бути давно втраченим місцем зустрічей ранніх кочових суспільств, які збиралися разом, щоб вперше обговорити нові групові ідентичності.

У США зустрілися найвища і найнижча люди світу

Найвища і найнижча люди світу поснідали разом у Каліфорнії (США). Різниця у їхньому зрості становить понад 1,8 метра.

Це була друга зустріч Султана Кесена з Туреччини та Йоті Амге з Індії. Вперше вони бачили один одного шість років тому – на фотосесії в Єгипті.

41-річний Султан Кесен, який є рекордсменом Книги рекордів Гіннеса як найвищий чоловік на Землі, має зріст 251 сантиметр. А 30-річна Йоті Амге має зріст 62,8 сантиметра і важить лише 5,4 кілограма.

Рекордсмени приїхали до Лос-Анджелеса на запрошення неназваного американського продюсера.

Під час своєї першої зустрічі Кесен і Амге позували біля Великого Сфінкса в Гізі. Сфінкс також є рекордсменом Книги рекордів Гіннеса – він офіційно є найбільшою монолітною скульптурою світу.

Кесен офіційно став найвищою людиною у світі у 2009 році.

Надвеликі розміри чоловіка є наслідком захворювання – гіпофізарного гігантизму. Ця недуга змушує кістки та частини тіла людини рости набагато швидше норми.

До 10 років Кесен не відрізнявся від однолітків, а далі почав бурхливо рости.

Серед переваг він назвав можливість допомагати матері замінювати лампочки чи розвішувати штори. Недоліком чоловік вважає неможливість підібрати одяг чи взуття свого розміру і поміститися в автомобіль звичайного розміру.

30-річна Амге отримала титул найнижчої жінки світу у 2011 році. Її мініатюрний

зріст є наслідком форми карликовості під назвою «ахондроплазія». У 2014 році вона стала найнижчою актрисою у світі, зігравши роль Ма Петіт в «Американській історії жахів».

Естонія виявила ще 95 своїх островів

Після складання нової карти узбережжя Балтійського моря і великих озер, Естонія виявила ще 95 морських островів.

Аерофотознімки і дані повітряного лазерного сканування, зібрані в 2020 році, були використані для більш точного визначення географічних особливостей країни.

Земельний департамент Естонії оновив карту країни (це роблять кожні 8 років). Виявилося, що територія її трохи зменшилася, але островів побільшало.

Так, через зміни берегової лінії Естонія втратила 4 квадратні кілометри землі – тепер її площа 45 335 квадратних кілометрів (це в півтора рази більше Чернігівської області). Натомість набула 95 нових островів (до вже наявних 2 222), які утворилися через берегову ерозію та акрецію.

Мінімальний розмір морського острова, що враховується при картографуванні, становить сто квадратних метрів. У випадку стоячої та проточної води – двадцять квадратних метрів. Нові острови – це насамперед невеликі острівці, розташовані на мілководді прибережних вод.

У Німеччині начебто ж бездомний, що харчується зі смітників, купив уже 10 будинків

У місті Дармштадт живе, ймовірно, найощадливіша людина у світі. Попри те, що чоловік складає враження безхатька, який їсть їжу зі смітників, він має 10 будинків.

Вартість його нерухомості оцінюють у мільйони євро.

Німець має вигляд безхатька, але його зовнішність дуже оманлива. Нещодавно він купив десятий будинок, вартістю 700 000 євро.

Чоловік стверджує, що все своє життя був ощадливим, тому насправді йому не потрібні гроші, щоби вижити. Він щасливий жити на їжі, знайденій у контейнерах для сміття, і накопичувати всякі речі, які викидають інші люди.

«Можливо, я куплю трохи олії для смаження або чогось ще, якщо воно закінчиться, але більшу частину їжі я знаходжу в смітті. Люди марнотратні та викидають стільки, що можна прогодувати цілу родину! Наприклад, люди купують пачку сосисок, з'їдають одну, а решту просто викидают», сказав він.

Пенсіонер вперше потрапив до заголовків новин 2021 року, коли стало відомо, що він володіє 7 будинками та 2 квартирами, а на його банківському рахунку є близько 500 000 євро.

Цікаво, що він обов'язково купує нерухомість у своєму районі, щоб мати можливість дістатися до неї велосипедом, якщо знадобиться робити ремонт.

У США чоловік закінчив школу у віці 106 років

Мешканцю Південної Кароліни видали почесний атестат середньої школи. Фред Аллен Смоллс отримав нагороду під час церемонії школи Джорджтауна.

Смоллс народився 5 лютого 1918 року в районі Плантерсвілля округу Джорджтаун. Після восьмого класу він кинув школу. Хлопець тоді переїхав до Вашингтона, аби допомагати утримувати свою сім'ю. І так і не закінчив навчання у школі.

Однак таки отримати атестат про закінчення середньої школи допомогла його онучка Берделла Кінні.

Кінні документувала улюблені заняття Смоллса, зокрема перегляд спортивних змагань і проведення часу із собакою Беллою. І викладала відео у тіктоці. Завдяки цим відео її дідусь опинився на шпальтах NBC News про довгожителів, які стали знаменитостями у соцмережах.

У Цюриху 30 тисяч людей помилково отримали подвійну зарплату

Муніципальні службовці у швейцарському місті двічі отримали зарплату за лютий через комп'ютерний збій. Фінансове управління Цюриха пояснило, що працівникам двічі виплатили зарплату «через технічну помилку в обробці даних». Вона призвела до того, що люди отримали зайві 175 мільйонів швейцарських франків (200 мільйонів доларів).

Як з'ясувалось, помилка була пов'язана з програмним забезпеченням від постачальника телекомунікаційного оператора Swisscom, яким користувався Кантональний банк Цюриха. В компанії Swisscom проводять розслідування того, що сталось.

У банку наголосили, що муніципальні працівники мають повернути помилково виплачені гроші, й співпрацюють із владою, аби це можна було зробити максимально швидко. Дехто з працівників відреагував на інцидент з гумором. Одні поцікавились, чи це був пілотний проєкт з виплати додаткової місячної зарплати, інші просто писали: «Дякую, будь ласка, повторіть».

В Індії товарний потяг із 53 вагонами проїхав без машиніста понад 70 кілометрів

Поїзд прямував до Пенджабу з Джамму на північному заході країни. Він зупинився в Катуа, щоб змінити екіпаж. Коли машиніст і його помічник залишили потяг, ручне гальмо не було задіяно, і поїзд з'їхав по похилій колії. Він досяг орієнтовної швидкості майже 100 км/год, коли він рухався через приблизно п'ять станцій, перш ніж його зупинили.

Залізничні переїзди на його шляху були закриті з міркувань безпеки після того, як була піднята тривога. Ніхто не постраждав, і потенційно серйозної аварії вдалося запобігти після того, як службовець залізниці допоміг зменшити швидкість поїзда, поставивши дерев'яні блоки на колію перед ним.

Пошуки скарбу: туристи розкопували дюни на Канарських островах

Натовп туристів з лопатами вдерся до природного заповідника дюн The Maspalomas на острові Гран-Канарія, що в Іспанії, аби знайти у пісках схований «скарб». Як пізніше з'ясувалося, мандрівники стали жертвами нестандартної маркетингової кампанії, яку запустила група інфлюенсерів, щоб прорекламувати музичний фестиваль DN7.

Блогери опублікували в мережі вірусне відео із закликом «Вперед за 1000 євро!», пообіцявши сховати в дюнах кейс з грошима. «Нам дали 1000 євро на промоцію заходу, але замість того, щоб витратити цю суму на телевізійну рекламу, ми збираємося сховати гроші по всьому острову. Перша людина, яка знайде їх, зможе залишити собі», йдеться в рекламному ролику.

Організатори також надали учасникам розіграшу 3 підказки, остання з яких містила точні координати локації, де захований головний приз. Після цього сотні молодих людей зібралися у вказаному місці з лопатами та граблями, щоб знайти обіцяну винагороду. Кадри масових розкопок згодом з'явились у соціальних мережах.

Захисники природи відразу назвали цю акцію «атакою на довкілля», адже заповідник The Maspalomas, за їхніми словами, – це унікальна екосистема з рідкісною флорою та фауною. Після хвилі критики всі профілі інфлюенсерів були деактивовані.

Міністерство навколишнього середовища Іспанії перевіряє, чи мав місце злочин проти екології.

До речі, подібні випадки трапляються все частіше. У 2000 році на території заповідника навіть було введено обмеження для відвідувачів, а також впроваджено патрулювання, аби вгамувати безвідповідальних туристів

В тенетах русифікації й асиміляції

Український Зелений Клин на Далекому Сході

Недавній указ президента Володимира Зеленського №17/20924 «Про історично населені українцями території Російської Федерації» викликав інтерес і дискусії як серед політиків, істориків, соціологів, так і пересічних громадян нашої держави.

Видання «Телеграф» розповідає про Зелений Клин, чи Закитайщину, – території площею майже в 1 млн кв. км на півдні російського Далекого Сходу. Останні півтора століття в історії Російської імперії та її правонаступників (СРСР і РФ) ці землі були міцно пов'язані з долею українських переселенців. Зелений Клин заселений значною мірою і сьогодні (а в деяких районах і переважно) етнічними українцями та їхніми нащадками. Які здебільшого вже не ідентифікують себе як українці…

Зелена Україна, де «за Сибіром сонце сходить»

Мова йде про так звану далекосхідну українську діаспору. Політична та економічна експансія Московської держави на схід почалася ще у XVI столітті (походи Єрмака). Перші переселенці з українських етнічних земель у Сибіру і на Далекому Сході – це насамперед родини засланих козаків, гайдамаків і священнослужителів.

Після скасування в імперії кріпацтва 1861 року з перенаселених етнічних українських земель – здебільшого на Лівобережжі Дніпра – почався процес міграції в межах Російської імперії. Спочатку це стосувалося в першу чергу найближчих до України теренів, погано освоєних земель Поволжя, згодом – Уралу та Сибіру.

«З кінцем XIX ст. був уже Кавказ здебільша заповнений людністю й не міг приймати більше іммігрантів. Тоді українська кольонізація починає повертати на схід, до Азії, й туди мандрує український селянин і досі. Зміну напряму мандрівок з України видко найкраще на прикладі Полтавщини, яка брала дуже живу участь в еміграції. До 1876 р. на 100 виселенців ішло на Кавказ 89, і ледве 1 за Ураль до Азії; в рр. 1876-1893 бачимо числа 65 і 15, а в останніх роках XIX ст. (1894 – 1900) йшло ледви 13% виселенців на Кавказ, а всі инші до Азії» («Географія українських і сумежних земель». Т.1. Загальна географія. Опрац. і зред. Володимиром Кубійовичем. Львів, 1938).

Після підписання 1858 року Айгунського трактату з Маньчжурською імперією Цін (яка на той час вже понад 320 років володіла Китаєм), лівий берег Амура від річки Аргунь до гирла відійшов до Росії та стартував процес заселення цих земель. З 1860-го російська влада вже поширювалася на землі Приморського краю зі столицею у Владивостоку.

1863 року уродженці Полтавської губернії заснували село Троїцьке. А вже наступного року – Середньобільське та Новотроїцьке неподалік Благовіщенська, зовсім поряд з кордоном. Зі 100 тисяч жителів Амурщини (на 1883 рік) українці складали майже 28 відсотків.

У квітні 1883 року з Одеси до Владивостока прибули два пароплави з 1504 жителями Чернігівщини, які заснували дев'ять сіл. Ініціатором переселення став полковник Павло (Пауль Сімон) Унтербергер, згодом – інженер-генерал, губернатор Приамурської області Російської імперії в 1905 – 1910 роках. Так почалася масова колонізація краю.

Агенти уряду їздили по українських селах, обіцяли безоплатні земельні наділи (звідки і слово «клин»). Ті, хто пристав на пропозицію, повинні були мати по 70 карбованців на кожного переселенця. Далі починався багатомісячний шлях (до пів року і навіть більше) в інший кінець імперії – до 10 тисяч кілометрів! Однак не всі пережили важку дорогу в невідому далечінь.

Російський письменник Іван Бунін писав: «*Небось и они все глядят в эту загадочную голубоватую даль: «Що воно таке, сей Уссурійський край?» А старый Шкуть, опершись на палку, надвинув на лоб шапку, представляет себе воз сына и с покорной улыбкой бормочет: – Я йому, бачите, і пилу, і фуганок дав… і як хату строїть, він тепер знає… Не пропаде!*

– Багато людей загинуло! – говорят, не слушая его другие. – Багато, багато!» (оповідання «На край света», 1894). Цікаво, що майбутній нобелівський лауреат добре знав українську мову (маєток батьків знаходився в Богучарі на Воронежчині, де більшість населення становили українці), не раз використовував її у творчості та перекладав українських авторів.

Українці у 1890-х роках працювали на будівництві Китайсько-Східної залізниці. Багато з них були учасниками російсько-японської війни 1904 – 1905 років, яку царський режим вважав легкою прогулянкою. Але війна завершилася катастрофічною поразкою Росії та втратою китайської Маньчжурії, фортеці Порт-Артур і південної частини острова Сахалін.

Переселенці у Благовіщенську. 1890-ті роки. Листівка

Отже, з 1883-го до 1905 року на Далекий Схід, за даними радянського вченого Володимира Кабузана, з українських губерній переїхало 109 510 осіб (63,4% усіх переселенців). Найбільшим «постачальником» мігрантів на далекосхідні землі серед українських губерній стали Полтавська та Чернігівська, де була складна демографічна ситуація (перенаселення, великі родини, а отже – проблеми із земельними наділами). Загалом з 1850-х років до 1916 року з України в далекосхідні області, Амурську і Приморську, переселилися понад 276 тисяч осіб (56,54% усіх мігрантів).

Нові можливості для українського руху

Культурне життя українців в Зеленому Клину розвивалося, проте бракувало національно-свідомої інтелігенції, чимало селян були неписьменні. Не забуваймо про антиукраїнський характер царської влади. Навіть створення 1910 року в Микільсько-Уссурійську товариства «Просвіта» викликало спротив місцевої влади, яка відмовила в реєстрації.

Мапа Зеленого Клину. 1920-ті роки

А вже в період Першої світової війни, 1916-го, у Владивостоку відмовилися реєструвати Українське громадське благодійне зібрання. В містах краю українці стрімко русифікувалися, у селах цей процес був не настільки швидкий. І зараз на Далекому Сході збереглися десятки назв перших українських поселень: Київка, Новокиївка, Полтавка, Українка (їх три!), Хмельницьке, Хороль, Чугуївка, Ніжине, Прилуки, Українська Слобода, Кирилівка, Новокиївський Увал, Середня та Верхня Полтавка, Катеринославка…

Набагато більші можливості відкрилися для українського руху після Лютневої революції 1917 року. У Владивостоку понад 1500 українців записалися до «Громади», виходила перша газета українською мовою – «Українець». А вже після більшовицького жовтневого перевороту в Петрограді ситуація на Далекому Сході кардинально змінилася.

Уссурійські козаки, здебільшого етнічні росіяни, підтримали білих. Серед українців були як червоні партизани, так і «вільні козаки», які уважно придивлялися до ситуації на батьківщині. У Хабаровську та Владивостоку пройшли великі Всеукраїнські з'їзди. Під час їхніх засідань навіть висували вимоги до уряду Української Народної Республіки з визнання Зеленого Клину частиною Української держави та виходу зі складу Росії.

Українська демонстрація у Владивостоку, 1918 рік

Місцеві українські селяни не сприйняли реакційний, шовіністичний режим адмірала Колчака, тому українізовані військові частини брали участь у повалені його влади у Владивостоку (у грудні 1919 року).

Далі на Далекому Сході йшла війна всіх проти всіх, до того ж у краю перебували іноземні контингенти (японці, американці, чехословаки, поляки…), які час від часу втручалися в перебіг Громадянської війни. З остаточним приходом до влади більшовиків (жовтень 1922 року) значна частина українців емігрували до Китаю, здебільшого до Харбіна.

В тенетах русифікації й асиміляції

Після недовгої українізації/коренізації в деяких районах Далекого Сходу в середині 1920-х років, московський уряд почав політику русифікації та асиміляції. Культурні потреби українців обмежили фестивалями, «шароварною» екзотикою на кшталт місцевих «Сорочинських ярмарків»; про місцеву україномовну пресу, радіо і телебачення годі було й казати. Недовгий період відродження українського національного життя припав на період перебудови в СРСР і початок 1990-х років.

Статистика яскраво промовляє, наскільки Далекий Схід РФ повністю деукраїнізувався. Ще 1926 року у Владивостоцькому окрузі було 26,01% українців (148 768 осіб), а вже 1959 року в Приморському краї — 13,18% (182 004 особи). Дані перепису 2010 року просто вражають: 2,55% (49 953 особи).

У Хабаровському краї асиміляція українців набула катастрофічних меж: якщо 1926 року (ще в окрузі) там було приблизно 25% українців (понад 150 тисяч осіб), то 2010 року — вже 1,99% (26 803 особи). А за даними перепису 2021 року, в Хабаровському краї українцями себе назвали мізерні 0,55% населення (7 170 осіб). І хоча повне оприлюднення результатів останнього перепису по регіонах РФ так і не відбулося, але й неозброєним оком видно, як всихає повноводне в минулому українське «озеро»…

Більшість українців Далекого Сходу вже стали росіянами, молоді люди записують дітей як представників титульної нації держави. І цей процес набуває сумних і невідворотних рис. Проте це загальна тенденція: більшість українців у путінській державі вже вважають себе росіянами. 1926 року на території Російської Федерації мешкало 7,87 млн українців (майже 8%). 2010 року їхнє число скоротилося до 1 927 988 (1,35%).

Сергій МАХУН

Опубліковано у виданні «Телеграф»

Сайт «Аргумент», 04.02.2024

Уроки історії. Київ 105 років тому при Директорії: мобілізація, диво-зброя Антанти й пошук зрадників

14 грудня 1918 року війська Директорії Української Народної Республіки вступили до Києва. Влада гетьмана Павла Скоропадського була повалена, а разом із цим скасована назва Українська Держава.

У Києві було одразу зачинено всі російськомовні й кілька українськомовних газет, які виходили за гетьмана. Проте почали виходити «Українська Ставка», «Трибуна» й інші нові українськомовні газети. У них Директорію подекуди називали «Світлою», напевно, на противагу титулу Павла Скоропадського – «ясновельможний пан гетьман». У Києві Директорія протрималася до 5 лютого 1919 року, зазначає видання «ТИЖДЕНЬ».

Війна й мобілізація

До складу Директорії та створеної при ній Ради Міністрів входили представники українських соціалістичних партій, а також – «самостійники». Війська Директорії ще з початку повстання проти Скоропадського згідно з наказом Симона Петлюри носили червоні розетки під українськими кокардами з тризубом, що мало свідчити про їх «революційність» і «демократичність». Зважаючи на це, а також за умовами Берестейського миру Директорія вважала, що ніякої загрози для УНР з боку Радянської Росії немає.

Утім, на східних кордонах було все одне неспокійно: спершу почалися бої за суперечливі міста (на які претендувала Радянська Росія), потім червоні загони зненацька рушили далі – вглиб Харківської та Чернігівської губерній. На офіційні запити з Києва Москва або взагалі ніяк не відповідала, або заявляла, що це внутрішня справа України.

Мовляв, до цих червоних загонів Радянська Росія не має жодного стосунку й вони складаються винятково з українських більшовиків. Лідерами цих останніх називали Коцюбинського (сина письменника), Затонського (викладача КПІ), Елана Блакитного (відомого вже тоді поета) та ін.

Отже, уряд Леніна робив усе можливе, щоб юридично не мати нічого спільного із цими загонами. Водночас у практичній площині ці загони були організовані, одягнуті й озброєні на взірець Червоної армії, до них вступили не лише українці, а й чимало мешканців Курської та Воронізької губерній. А щоб їх ще більше посилити, низку суто російських радянських підрозділів перейменували на українські. І все це військо поступово почало наступ у напрямку Києва, Катеринослава й Миколаєва.

«Світла» Директорія майже місяць від моменту свого вступу до Києва перебувала в щасливій ілюзії, що вона не воює з Радянською Росією. Тим паче, що більшовицькі війська просувалися обережно, заздалегідь засилаючи наперед агітаторів і диверсійні загони, які влаштовували «радянські повстання». Цим підтримували ілюзію, буцімто проблеми – на місцях, у середині суспільства…

8

Уроки історії. Київ 105 років тому при Директорії: мобілізація, диво-зброя Антанти й пошук зрадників

7 Київські газети другої половини грудня 1918 – січня 1919 років рясніють інформацією про різноманітні урочистості, якими була зайнята Директорія. Урочистий в'їзд до Києва, похорони Січових стрільців 19 січня, «народне свято з'єднання України» 22 січня, приймання, банкети, вшанування «борців з гетьманом» та підготовка до Трудового конгресу – перелік головних тем офіційної преси того часу. Ще з цікавого: заміна російських вивісок на магазинах й інших закладах на українські, а також роздача дозволів на право гри в карти й лото в різних клубах. Кожний власник клубу, який отримав право на азартні ігри, мав вираховувати податок державі.

Володимир Винниченко, Симон Петлюра, інші члени Директорії та очільники Армії УНР на Софійській площі, 19.12.1918, кадри кінохроніки

«Вшанування борців», окрім нагород, виготовлення меморіальних таблиць, установлення пам'ятників та інших пафосних заходів, передбачало також демобілізацію. 100-тисячне військо Директорії, яке добровільно зібралося для повалення гетьманату Скоропадського й вигнання німецьких військ, складалося переважно з ветеранів Першої світової війни.

Використовуючи червоні кокарди й прапори на рівні з національними, вони загалом не бачили жодної небезпеки від «українських більшовиків» і не хотіли з ними воювати. З іншого боку, як «герої боротьби з гетьманом», вони вимагали негайно їх демобілізувати. У зв'язку з цим, 6 січня 1919 року вийшов наказ про демобілізацію всіх вояків, старших ніж 25 років.

За лічені дні військо Директорії скоротилося спочатку до 40, а потім до 25 тисяч.

Щоб замінити «борців», у Військовому міністерстві УНР було створено комісію з мобілізації, яка розробила відповідний законопроєкт і передала його на розгляд Ради Міністрів. За одним планом (який був «непопулярним»), планували призвати всіх людей віком від 20 до 35 років (крім демобілізованих «борців»). За іншим, – лише новобранців 1899 року народження. Був ще проміжний проєкт – призвати молодь віком від 19 до 25 років. Водночас від призову звільнялися «незмінні працьовники в державних, громадських і приватних установах».

Починаючи від 4 січня 1919 року, законопроєкти жваво й публічно обговорювали. Зважаючи на скликання незабаром Трудового конгресу (аналог виборів до Верховної Ради), представники різних партій з Директорії та Ради Міністрів не наважувалися підтримати й ухвалити цей непопулярний законопроєкт. Було створено «комісію по вирішенню негайних питань призову та відстрочок». Багато обговорень було навколо учнівської молоді.

Відстрочку отримували студенти й викладачі, але постало питання: як бути з вільнослухачами? Це люди різного віку й соціального становища, які сплачували гроші за відвідування певного циклу лекцій, потім складали іспити та отримували диплом. Серед них у той час було багато фронтовиків, зокрема бойових офіцерів, які щиро хотіли змінити свій фах. Але й «ухилянтів» було теж удосталь. Згадана комісія вирішила, що вільнослухачі теж підлягають призову.

Але врешті-решт 30 січня оприлюднено «Закон про поповнення армії та фльоти УНР», у якому було передбачено лише призов юнаків 1899 року народження. Призов мав тривати від 10 лютого до 1 березня.

У перші дні лютого 1919 року Директорія та урядові установи переїхали з Києва до Вінниці, а чимала кількість «політиків», які жваво обговорювали закон про мобілізацію і готувалися до виборів до Трудового конгресу, – просто розбіглися…

Хто винен у втраті територій?

Швидкий наступ червоних військ від російських кордонів до Чернігова, Полтави й Катеринослава, поразки на Лівобережжі змусили Директорію швидко шукати якихось пояснень для громадськості. І їх знайшли. Одного з провідних воєначальників УНР, командувача Лівобережного фронту Петра Болбачана звинуватили в зраді й заарештували.

Цікаво, що одним з публічних закидів Болбочану стало те, що він скасував наказ Петлюри про ношення червоної розетки під українською кокардою. Українські газети писали про це: «*На початку повстання балбачановці дуже хитро ховали свої думки, але їхня контрреволюційність помічалася в поводженню з козаками та з переведенням у життя наказів головного Отамана.*

Так, наприклад, наказ головн. Отамана, щоб республіканське військо одягло під кокарду червону розетку, Баблачан на Лівобережжні одмінив. З того часу за ним стали приглядатися і поволі виявили, що штаб його допомагає добровольцям (білогвардійцям. — Авт.); жорстоко поводиться з казаками, з населенням, і т.п. а помимо того вивозить усе військове майно на Миколаїв і дає провокаційні накази на фронт, де большовиків зовсім не чуть було. Полтаву Баблачанівці здали без бою. Евакуації зовсім не робили, а самі тікали, яко мога швидше, аби наробити більше страху».

Як відомо, згодом розслідування «зради» Петра Болбочана зайшло в глухий кут. Його усе одно стратила Директорія, але вже за іншим надуманим звинуваченням 28 червня 1919 року.

«Зрада» Болбочана на лічені дні відволікла суспільство від «втрати фронту» Директорією. Швидке наближення більшовицьких військ до Києва спровокувало потужну паніку серед міських мешканців, і довелося вживати інші заходи, щоб її припинити. І такими «заходами» стали розповіді про диво-зброю від французів, за допомогою якої буцімто будуть миттєво знищені всі загарбники.

«Фіолетове проміння» від Антанти

Стосунки поміж Директорією та іншими державами були абсолютно не визначеними. З одного боку, керівництво УНР було непорушно впевнено, що Берестейський мирний договір, а також домовленості, яких досягнули представники Української Держави й радянське посольство, московський уряд Леніна не порушуватиме. Саме тому впродовж грудня 1918 – першої половини січня 1919 років Директорія була цілком переконана, що жоден боєць Червоної армії не має права перетнути кордонів України.

Зрозуміло, що покладатися на Берестейський договір із країнами Четверного союзу, які вже зазнали поразки в Першій світовій війні, було досить наївно. Та ще більш наївними видавалися прагнення Директорії вступити в союз із країнами Антанти – переможницями Четверного союзу. У Раді Міністрів УНР і газетах того часу активно обговорювали можливість федерації України «з західньоукраїнськими державами».

Водночас було офіційно визнано, що «таке федерування є бажаним, але при умові цілковитого захования суверенности кожної державної одиниці цього союзу. Крім того зовсім не визнається можливість федеруватися з такими частинами бувшої Росії, як от наприклад: Великоросією, Доном, Грузією та ин.».

Директорія прагнула зближення з Антантою, передусім Францією, яка відігравала головну роль у стосунках між різними країнами й політичними угрупуваннями, що утворилися на території колишньої Російської імперії, та іншим світом.

Однак Франція підтримувала білогвардійців: їм на допомогу в Одесі вона висадила десант, через що керівництво УНР втратило контроль над цим містом. Владу в Одесі французи передали до рук білогвардійського командування. Війська Антанти – грецький військовий контингент – висадилися також у Криму.

До Києва в останній день перебування при владі гетьмана Скоропадського прибув французький представник, який залишився для ознайомлення ситуації і після вступу військ Директорії. При ньому також був військовий аташе у званні капітана. Французи були дуже обережними у своїх контактах із представниками Директорії, але сприяли тому, щоб делегація УНР вирушила на Паризьку мирну конференцію, де мали встановлювати післявоєнний устрій світу й кордонів країн.

Водночас у військовому співробітництві Директорії було фактично відмовлено. Утім, це не зупинило її від того, щоб через газети поширювати інформацію про те, що Україні з боку Антанти буцімто буде надано необмежено військову допомогу.

Так, коли наприкінці січня 1919 року в Києві здійнялася паніка через наступ більшовицьких військ, в українських газетах вийшли заспокійливі статті. В одній з них розповідали навіть про танки:

«*Співробітник «Трибуни» у зв'язку з біжучими подіями мав учора розмову з одним із представників американської кольонії, який повідомив ось про що: Становище за останні дні дійсно робилось безвихідним, наслідком чого в дипльоматичнім штабі вирішено було 28 січня виїхати з Києва.*

Але того ж числа становище різко перемінилось.

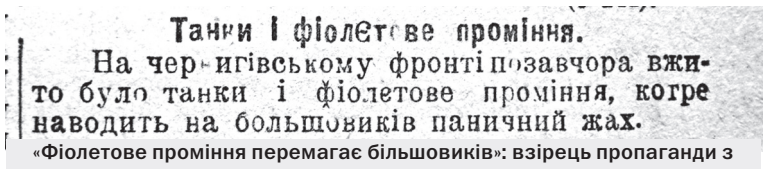

Танки і фіолетове проміння.
На чернигівському фронті позавчора вжито було танки і фіолетове проміння, когре наводить на большовиків паничний жах.

«Фіолетове проміння перемагає більшовиків»: взірець пропаганди з української преси січня 1919 року («Робітнича газета», 31.01.1919)

Всяка небезпека відносно Києва цілком одсунута. Доставлені технічні засоби французького командування цілком гарантують Києву безпечність. Французьке військо активної участи на фронті брати не буде. Їх участь виявиться тільки в обслуговуванні тих техничних засобів, конструкція котрих відома тільки французькому командуванню. Певність у тому, що небезпека минула остільки тверда, що питання про від'їзд дипльоматичного штабу цілком одпало.

Людність Києва, – сказав п. К., – може цілком спокійно вернутись до свого нормального життя. Трівога минула і надовго.

На питання нашого співробітника про кількість доставлених панцирників, а також – чи прибудуть танки, п. К. відповів: Прибуло досить, але як іще треба буде, то за цим остановки не буде.

Будуть і танки. Коли в них буде потреба».

Ця стаття, як і інші, в яких ішлося про буцімто прибуття на допомогу УНР військової техніки Антанти, виявилися «качками». Але найбільше українцям запам'яталася чутка, яку вперто поширювали через офіційні засоби масової інформації УНР про так звані «фіолетові промені» (лазерні промені).

Що, мовляв, французи надали спеціальні броньовані автомобілі зі спеціальними випромінювачами, які в певний час почнуть випускати ці промені в бік супротивника. Це матиме паралізувальний, і навіть вбивчий ефект на ворога. Водночас селянам, які можуть опинитися в зоні дії цих променів, радили ставати до них спиною — і тоді їм нічого не станеться…

Усі ці заспокійливі статті, листівки й чутки про допомогу Антанти диво-технікою не зіграли жодної ролі на фронті. У ніч з 5 на 6 лютого 1919 року українські війська змушені були без бою залишити Київ. Наступного дня до столиці ввійшла Червона армія.

Частина українських соціалістів, які до останньої миті підтримували Директорію та готувалися до виборів, перебігли на бік ворога. «Робітнича газета» – дітище українських соціал-демократів на чолі з Володимиром Винниченком, вмістила навіть колаборантську статтю, яка позитивно описувала червоних і їх зустріч із місцевими прихильниками:

«*Коло 2-х годин дня на Фундуклеївській, недалеко анатомичного театру появляється броневик «Богунець» з написом «вся власть советам» з одного боку і «мир хижинам и война дворцам» з другого.*

Коло 2 1/2 год. на Бесарабці появляється кінний роз'їзд большовиків. Вояків оточує публіка і починає роспитувать про військо, про вступ його до Київа і за склад.

Один молодий кавареріст відповідає і між иншим зазначає що в їхньому полку нема ані єдиного китайця. Полк увесь складений з українців з Чернигівщини.

В цей мент з боку В.-Васильківської чутно згуки марша.

Всі обертаються і бачать, як озброєний отряд робітників, посувається на Хрещатик з оркестрою музики і червоним прапором на чолі. Біля критого ринку їх затримують кавалеристи. Під'їздить група старшин і після невеличких балачок пропускає далі, з Фундуклеївської спускається «Богунець» і їде поруч з робітниками. Рух трамваїв зупиняється.

Публіки підходе все більше й більше. З балькону будинку, що біля Думи, робітників вітають окликами «ура». Музика грає марсельєзу і отряд проходе далі. Як передають, отряд пішов на зустріч вступаючому війську більшовиків».

Але ця публікація не врятувала «Робітничу газету» від заборони більшовиками.

Кілька днів потому офіціоз Директорії, який виходив у Вінниці, «Республіканські вісті», написав:

«*…Сам Київ ніколи не представляв собою твердині модерного типу. Російська стратегія не призабувалась над його серйозною обороною, бо він лежав далеко поза межами терену війни, як її представляли собі російські воєнні круги. Та й взагалі місцевості з великим числом населення як найменше пригодні для планомірної і довгої оборони <…> З часом, як національна свідомість посуватиметься на Схід, то і стратегія помандрує за нею слідком і оставлений сьогодні Київ стане українським стратегічним центром, так само, як він вже є політичним та культурним осередком нашої молодої республіки*».

Попри ці заспокійливі статті, українська армія впродовж 1919 – 1920 років лише двічі, на дуже короткий час, поверталася до Києва, й один раз, у листопаді 1921-го, повстанський підрозділ УНР дійшов до його передмість…

Героїчні десятиденні київські вуличні бої у січні – лютому 1918 року на тлі втечі Директорії були сором'язливо призабуті. Війна за незалежність України точилася ще кілька років на Волині й Поділлі. Але втрата Києва, центральної, південної та лівобережної України з їх неосяжними мобілізаційними ресурсами далася взнаки. Дві губернії, а восени 1920-го – лише два повіти Поділля, де все чоловіче населення майже поголовно піднялося проти більшовиків, звісно, не могло здолати неосяжних армій і білогвардійської, і червоної Росії.

Ярослав ТИНЧЕНКО,
історик і журналіст,
заступник директора з наукової роботи Національного військово-історичного музею України

Опубліковано у виданні»ТИЖДЕНЬ».
Сайт «Аргумент»,
18.02.2024

Не покаране у 2004 році зло розквітло і тепер через нього російські упирі вбивають тисячі українців

Чому ніхто не поніс покарання, деякі й досі при владі і до чого призвела безкарність? Репетиція вторгнення. Як Путін готував ґрунт для захоплення України ще у 2004 році.

2004 рік, вибори президента України, голова ЦВК Сергій Ківалов оголошує Віктора Януковича «переможцем». На тлі повідомлень про масові фальсифікацій в країні починається Помаранчева революція – на підтримку іншого кандидата, Віктора Ющенка. В цей же період, на противагу, на сході України прихильники Януковича збираються на з'їзд у Сіверськодонецьку, який згодом назвуть «сепаратистським». Оскільки саме там в 2004-му році пролунали заклики про створення так званої «Південно-східної української автономної республіки». Крім того, в ті ж дні депутати обласних рад у Харкові та Луганську голосують на надзвичайних сесіях за виконавчі комітети, які мають перебрати на місцях владу від Києва. А Донецька облрада взагалі ухвалює окреме рішення про проведення референдуму щодо надання області «статусу республіки в складі федерації». І навіть затверджує примірник бюлетеня. Всі ці заходи підтримує російська влада і активно, і однобоко висвітлює російська преса. Говорять про «розкол», «республіки» та «помаранчеву чуму».

Ці події згодом назвуть «репетицією» перед проявом агресії Росії 2014 року, з окупацією Донбасу та анексією Криму, і що, зрештою, у 2022-му переросло у повномасштабне російське вторгнення.

Журналісти видання «Радіо Свобода» з проєкту «Схеми» розшукали унікальні архівні документи того часу. Це – закрита кримінальна справа щодо з'їзду в Сіверськодонецьку та сепаратистських рішень облрад на сході. Документи проливають світло на те, якою у цьому була роль Москви, проросійської Адміністрації президента Кучми, яку тоді очолював Віктор Медведчук, хто був учасником та організатором тих подій – деякі з них чинні посадовці у державних органах.

Чому ніхто не поніс покарання і до чого призвела безкарність?

Сепаратистський з'їзд – від кого лунали заклики?

28 листопада 2004 року. Прихильники кандидата в президенти України – на той момент прем'єр-міністра Віктора Януковича – збираються на Луганщині, у Сіверськодонецьку, де лунають заклики створити так звану «Південно-східну українську автономію».

«Східні та південні території обговорюватимуть питання про створення нового державного об'єднання з центром у Харкові – це утворення, ймовірно, може називатись «Українська південно-східна республіка», – розповідав тоді російський журналіст в ефірі «НТВ».

З'їзд активно і однобоко висвітлюють російські ЗМІ, ось декілька цитат:

«Прагнення опозиції прийти до влади викликало сили, які здатні докорінно змінити карту Європи»;

«Період напіврозпаду – жага влади ставить Україну на грані розколу»;

«Малороси» повинні отримати по повній – отримати розкол на захід і схід. Розкол, про ймовірність якого наше телебачення заговорило ще до того, як про нього встигли задуматись самі українці».

«Частина еліти зі східної України, в першу чергу, з Донбасу і з Харківської області, скликала з'їзд, де намагалась проголосити окрему республіку. Ця республіка називалася «Південно-східна українська автономна республіка». Скорочено, вони не дбали про назви, українці почали називати «ПіСУАР», за першими літерами, що одразу показує ставлення більшості українців до цього творення.

Це була спроба цієї еліти якось знайти свій простір, своє місце, в цьому просторі пригрозити, що, мовляв, якщо ви не підете з нами з якимось таким наміром – союзом, «договорняками» – ми від вас від'єднаємося. Наскільки це було їхнє власне рішення, а наскільки це були маніпуляції Москви – це окреме питання», – каже історик та професор Українського католицького університету Ярослав Грицак.

Виступав на цьому з'їзді Олександр Попов, у той час мер Комсомольська на Полтавщині (нині це Горішні Плавні – ред.), а тепер – депутат Київради.

Під час з'їзду він від імені містян привітав Януковича з перемогою і пообіцяв підтримку.

«Я точно можу сказати, що ніякого антидержавного підходу чи якогось бачення проти України не було. Навпаки. За розвиток України», – сказав Попов у коментарі «Схемам».

На думку доктора юридичних наук Миколи Хавронюка, цей з'їзд був «антагонізмом патріотичності».

«Коли ви підриваєте державу, то ви, власне, дієте проти своєї країни», – прокоментував Хавронюк.

Вже на наступний день після проведення цього з'їзду СБУ відкрила кримінальну справу за фактами «посягання на територіальну цілісність і недоторканність України».

А ще через майже 20 років «Схеми» розшукають її в архіві. Ці документи проливають світло на обставини подій того часу і розкривають раніше невідомі подробиці.

В них окремі фрази деяких промовців цього з'їзду були підкреслені олівцем.

Серед них – виступ Бориса Колесніка, тодішнього голови Донецької облради.

«Це створення нової «Української південно-східної держави» в формі федеративної республіки», – заявляв тоді Колесніков.

Через шість років після цього виступу Колесніков стане віцепрем'єром України.

Олівцем обведений виступ Віктора Тихонова, очільника Луганської облради, зокрема, про те, що Росія допомагає з трансляцією з'їзду і поширенням його тез.

«У випадку подальшого розвитку держперевороту і приходу до влади нелегітимного президента, ми, учасники з'їзду, залишаємо за собою право на адекватні дії з самозахисту інтересів громадян наших регіонів і всієї України», – казав Тихонов у 2004 році.

Та після Революції гідності він виїде до Росії і перебуватиме там до своєї смерті.

Підкреслений у справі й текст виступу Євгена Кушнарьова, тодішнього очільника Харківської облдержадміністрації.

«Не треба випробовувати наше терпіння. На будь-який випад – у нас є гідна відповідь аж до найбільш крайніх заходів. І я хочу нагадати запальним головам під помаранчевими прапорами: від Харкова до Києва – 480 км, а до кордону з Росією – 40 км. (Далі – мовою оригіналу – ред.) «Вставай, страна огромная, вставай на смертный бой, с нашистской силой темною, с оранжевой чумой», – такі заклики лунали від Кушнарьова у 2004 році.

За два дні до Сіверськодонецького з'їзду Кушнарьов очолить так званий виконавчий комітет Харківщини, що перебрав усю владу в області від Києва.

Депутати Харківщини на чолі з Кушнарьовим перепідпорядкували міліцію в області та на залізниці, а також телебачення, зупинили перерахування коштів до держбюджету.

«Це – узурпація влади. Такого не може бути, тому що Україна є і завжди була унітарною державою з єдиним центром. І держава вирішує, як розпоряджатися державними коштами», відповів доктор юридичних наук Микола Хавронюк.

У 2004 році міліцією на харківській Південній залізниці керував Владислав Єгупенко. І коли депутати Харківщини перепідпорядкували міліцію – його прізвище з'явилося у складі виконавчого комітету, який мав перебрати усю повноту влади від Києва.

Нині він – суддя окружного адмінсуду Харкова.

– Ви брали участь у надзвичайній сесії, коли перепідпорядковували міліцію? – запитав в Єгупенка журналіст «Схем».

– Я не пам'ятаю, я цього не пам'ятаю, зовсім нічого не пам'ятаю, чесно кажучи, перепрошую.

– Ви були «за» чи «проти» тих рішень?

– Звичайно, «проти».

На з'їзді у Сіверськодонецьку була російська делегація. Зокрема, радник-посланець з посольства Росії Анатолій Корсун. Був на з'їзді і мер Москви Юрій Лужков.

А за два дні до Сіверськодонецька – Єфремов став керівником так званого виконавчого комітету, так само, як і Кушнарьов на Харківщині. Цей комітет мав перебрати всю владу від Луганської облдержадміністрації. Це сталося на надзвичайній сесії Луганської облради.

Поруч із Лужковим «регіонал» Олександр Єфремов. Після повномасштабного вторгнення 2022 року він втече до Москви, його звинуватять у держзраді, але не за події 2004-го, а вже 2014-го – а саме за сприяння захопленню адмінбудівель Луганську. Єфремов (ліворуч) та Лужков (у центрі)

Тоді у ЗМІ писали: луганські депутати звернулися до Путіна за підтримкою щодо утворення «Південно-східної республіки» і чекали на приїзд мера Москви Лужкова.

Виявлені «Схемами» документи свідчать: за рік до цього Єфремов просив президента Леоніда Кучму дати Лужкову високу державну нагороду – орден князя Ярослава Мудрого – зокрема, «за культурний внесок у розвиток регіону».

Таке нагородження намагався зупинити один із посадовців на Банковій. Він писав Медведчуку – керівнику Адміністрації президента – про недоцільність нагородження через «відверто антиукраїнський характер позиції Лужкова, зокрема, щодо статусу Севастополя – його приналежності до Росії».

Але Лужкова все одно нагородили.

Через кілька років після Сіверськодонецького з'їзду Лужкову заборонять в'їзд до України через фразу: «Будемо домагатися повернення Севастополя і Криму».

Хто підтримував від'єднання Донеччини?

28 листопада 2004 року був не лише Сіверськодонецький з'їзд. Окремо у Донецьку зібралися депутати обласної ради на чолі із Борисом Колесніковим.

«Термінове засідання облради тільки-но завершилось – і багато в чому його рішення є сенсаційним. По-перше, депутати швидко, як могли, ухвалили рішення про проведення обласного референдуму, що звучить так: «Перетворення України в федерацію з самостійним статусом Донецької області», – так описував ті події в ефірі російський «НТВ».

«Це абсолютно неконституційно і незаконно, оскільки в Конституції ні тоді, ні зараз не було закону про місцевий референдум, тому він не міг бути проведений. Знову ж, питання територіального устрою України має вирішуватися народом України, а не окремими районами», – вважає Микола Хавронюк.

Серед архівних документів «Схеми» розшукали список з прізвищами депутатів Донецької облради, які ініціювали розгляд питання про референдум. Пізніше – невідомо, коли саме – у документі закреслили слово «республіка» і замінили на «суб'єкт».

Список з прізвищами депутатів Донецької облради, які ініціювали розгляд питання про референдум. Серед підписників – Євгеній Геллєр – майбутній народний депутат від «Партії регіонів» і голова бюджетного парламентського комітету.

Отримати його коментар з цього приводу журналістам поки не вдалось.

Є у кримінальній справі і ухвалений донецькими депутатами примірник бюлетеня для референдуму.

А ще – призначений склад комісії з проведення цього референдуму. До нього, серед інших, увійшов викладач Донецького технічного університету Володимир Алтухов. Він і досі викладач цього вишу.

– Як ви потрапили в цей список? – запитав журналіст «Схем» в члена комісії з проведення референдуму у Донецькій області Володимира Алтухова.

– Це я, мабуть, буквально, потрапив отак от механічно, тому що я про це і не чув і згодом, тому що, мабуть, я був у списках спостерігачів від Януковича.

Один із тих, хто просував ідею проведення референдуму про створення Донецької республіки, – Віктор Бесчастний.

Ось його підпис під листом, в якому він просить тодішнього голову Донецької облради Бориса Колесніка розглянути питання про референдум. На той час Бесчастний – депутат і голова комісії з питань депутатської діяльності, етики, правової політики, законності та правопорядку Донецької облради. А це – він же, майже 20 років по тому – підносить мантію судді Конституційного суду. Нині він – голова секретаріату цього суду.

Секретаріат, який очолює Бесчастний, у Конституційному суді перевіряє усі звернення до суду і вирішує, виносити їх на розгляд чи ні.

Саме Бесчастний у 2004-му і обґрунтував для депутатів необхідність проведення так званого «референдуму».

Про це свідчить пояснювальна записка, в якій він писав, що це питання виноситься на обласну сесію «з урахуванням політичної ситуації, яка загрожує громадській безпеці, конституційному ладу, життю і здоров'ю громадян, враховуючи зібрання територіальних громад та звернення депутатів Донецької облради». Бесчастний також погодив проєкт рішення про проведення референдуму.

Зараз він все заперечує.

– Якою була ваша роль щодо сепаратистського референдуму 2004 року в Донецьку? – запитав журналіст «Схем» Сергій Андрушко в Бесчастного.

– Ніякої (*ролі – ред.*).

– Ви тоді були депутатом Донецької обласної ради…

– Я не брав ніякої участі (*у цьому – ред.*).

– Але ж ви готували документи щодо підготовки до референдуму?

– Ні.

– Ви були головою комісії з питань законності та правопорядку…

– Я від цих питань відмовився.

– Тобто, ви взагалі нічого не підписували?

– Нічого не підписував.

Заперечив свою причетність керівник секретаріату Конституційного суду і під час другої спроби з ним зв'язатись телефоном.

Попри це, його підпис під документами 2004 року та тепер, вже у статусі керівника секретаріату Конституційного суду, збігаються.

Разом із Бесчастним проєкт рішення про референдум погодив, зокрема, Олександр Зац. На той час він був заступником голови Донецької обласної ради. Сьогодні Зац – член Національного олімпійського комітету України.

Видання NGL.media повідомляло, що у 2022 році, вже під час повномасштабного вторгнення, Зац виїхав як волонтер за кордон і не повернувся.

Є і список запрошених на засідання облради у день голосування за референдум. Серед них – Віктор Татьков, на той момент голова Донецького апеляційного госпсуду. Він – нині у розшуку.

Генпрокуратура підозрює його у втручанні в авторозподіл судових справ, це коли він за президента Януковича очолював Вищий господарський суд.

Журналісти звернулися до адвоката Татькова з проханням про коментар. Він надіслав таке повідомлення від колишнього судді: «Участі у цьому або будь-яких інших голосуваннях чи зібраннях, тим більше тих, які б стосувалися зміни статусу Донецької області, ніколи не брав. Виходив з принципу територіальної цілісності України, а також відокремленості судової гілки влади від будь-якої політичної діяльності».

Серед запрошених у день голосування за референдум також значиться прізвище Руслана Черкаського, на той момент – очільника Донбаської регіональної митниці. У 2023 році його звільнили з посади заступника голови Державної митної служби.

Зв'язатись із ним журналістам поки не вдалось.

10

Не покаране у 2004 році зло розквітло і тепер через нього російські упирі вбивають тисячі українців

9 Відсутність покарання і наслідки

У наступні дні після з'їзду в Сіверськодонецьку та голосування за референдум у Донецьку преса вийшла із гучними заголовками.

...А В ЭТО ВРЕМЯ

Донецкая область становится республикой?

Речь идет о федеративной Украине, но не исключается и выход из состава страны

Уик-энд в Донбассе получился на редкость насыщенным событиями. 27 ноября по Донецкой области прокатилась череда многотысячных митингов в под-

Пока вместе

С видом Минина и Пожарского и кипой документов в зале появились председатель Донецкой облгосадминистрации

Слідчі ці статті згодом долучать до кримінальної справи.

«Донецька область стає республікою? Не виключений вихід зі складу України» – писала російська газета «Комсомольська правда в Україні»

«На сході закликали створити нову державу» – газета «Сегодня».

«Сіверськодонецьк планували в Росії»? – видання «Україна молода».

З'їзд викликав несхвалення у суспільстві. Громадяни, народні депутати почали писати скарги до прокуратури та інших органів через сепаратистські заклики.

Журналістські організації України виступили із закликом до російських журналістів припинити розпалювати сепаратиські настрої.

Для розслідування сіверськодонецьких подій тодішній заступник генпрокурора Віктор Шокін створив в ГПУ слідчу групу.

В межах справи ідентифікували та допитали усіх учасників з'їзду, вилучили ухвалені документи на надзвичайних сесіях облрад.

Серед цього масиву «Схеми» розшукали інформацію про те, що вказівки для відправлення делегації у Сіверськодонецьк надходили, зокрема, від Адміністрації президента, яку очолював Медведчук.

Про вказівки з Банкової повідомив один із керівників Київської облради – у відповідь на запит Генпрокуратури. Окремо зазначив, що «порядок денний цього з'їзду їм був не відомий і що вони ні за що не голосували».

– Чи справді у цьому брала участь Адміністрація президента? – запитав журналіст в Миколи Приймаченка, який був головою Київської обласної ради у 2004 році.

– Ну, мабуть, а хто її формував?

– Ви не пригадуєте, Медведчук брав участь у цьому? Чи хтось інший?

– Я не пригадую вже.

Згідно з архівними документами, вказівки з Адміністрації президента щодо формування делегації надходили і очільнику Кіровоградщини Василю Компанійцю.

– Вказівка формувати групу на Сіверськодонецький з'їзд від області надійшла з Адміністрації президента України? – запитав журналіст «Схем» у Компанійця.

– Ну, було це, так. Це була команда, по-моєму, заступника Медведчука, – відповів він.

– На вашу думку, Медведчук безпосередньо брав у цьому участь?

– Він – як головний, так би мовити, був центром отримання інформації… доповіді президенту.

– На з'їзді проголошували сепаратистські заяви. Яке ваше ставлення до цього?

– Хр*нове. Оце ж воно і призвело до того, що Ющенко свого часу з ними не розібрався і призвело до 2014 року.

За інформацією СБУ, йдеться в архівних документах, держслужбовці Дніпропетровської облдержадміністрації «включалися до складу делегації на з'їзд фактично у примусовому порядку».

А керівництво Миколаївської ОДА отримало вказівку з Банкової щодо вильоту з Миколаєва до Сіверськодонецька.

У списку пасажирів, зокрема, тодішній мер Херсону Володимир Сальдо. А нині – призначений Путіним керівник окупованої частини Херсонщини.

Вже на допиті Сальдо розповів, що мета з'їзду у Сіверськодонецьку – це, мовляв, «обговорення проблем територіальних громад».

І він не почув жодного виступу, де б закликали до відокремлення регіонів.

Яка була роль у всьому цьому президента Леоніда Кучми? Його пресслужба передала таку його позицію щодо подій 2004 року.

«Після того, як ЦВК оголосила «результати» другого туру президентських виборів, який відбувся 21 листопада 2004 року, став остаточно очевидним розкол не лише у суспільстві, не лише між опозицією та владою, а й всередині владних структур. Президент Кучма з перших годин акцій суспільного протесту зайняв позицію пошуку компромісу і мирного вирішення конфлікту. Він ініціював круглі столи за участі західних посередників, прямі перемовини Ющенка та Януковича.

Янукович вимагав силового рішення кризи і придушення протестів. Леонід Кучма відповів жорсткою відмовою на такі пропозиції – і Януковичу, і безпосередньо його куратору Путіну.

У той же час керівник АП Медведчук абсолютно підтримував Януковича. Він вів свою гру – антиукраїнську і антипрезидентську. Тож будь-які його дії в останні тижні 2004 року могли відбивати позицію не президента і навіть не його Адміністрації, а виключно самого керівника АП.

Президент Кучма відреагував на «Сєвєродонецьк» як на неприпустиму подію, а про сам з'їзд дізнався як про доконаний факт з телевізійних новин».

– Все ж таки, хто на вашу думку, був ініціатором? Це штаб Януковича чи Адміністрація президента Медведчука? – запитав журналіст у Романа Безсмертного, екскерівника виборчого штабу кандидата в президенти Віктора Ющенка.

– Штабом було ФСБ. І звідти прийшла ця ідея, вона прийшла з Росії.

– Є спогади, є окремі інсайди, що все, що робилося в Україні, зокрема на сході, було безпосередньо пов'язано із Кремлем, із владою, а особливо із політичними технологами, які в той час відробляли схеми на майбутнє, – каже історик та професор Українського католицького університету Ярослав Грицак.

– Те, що тоді Медведчук очолював Адміністрацію президента, чи зіграло якусь роль, на вашу думку?

– Зіграло, очевидно, тому що було зрозуміло, зараз тим більше зрозуміло, хто такий Медведчук. Медведчук завжди той, хто хотів йти на певні союзи, на певні «договорняки» з Москвою і хотів показати, що він – головна фігура, що це дуже важлива фігура переговорника для втримання цього всього. Бо вся ідея полягала в тому, щоб максимально втримати Україну в рамках Росії. Тому що що було Помаранчевою революцією в очах Путіна? Це була смертельна загроза, що Україна піде на Захід.

У грудні 2004 року Верховний суд України через численні фальсифікації визнав вибори недійсними і після повторного голосування у другому турі перемогу здобув Віктор Ющенко.

Уже наступного року кримінальна справа щодо закликів про створення окремої «Південно-східної держави» та проведення референдумі певний час розслідувалась, але в 2006 році була закрита і до суду не потрапила.

– Чому ця справа Сіверськодонецького з'їзду, цих надзвичайних сесій обласних рад не була доведена до кінця? – запитав журналіст «Схем» в колишнього заступника генерального прокурора Віктора Шокіна.

– Ну, справа у тому, що я такого не пам'ятаю, чесно кажучи, взагалі такого я не пам'ятаю, щоб був такий випадок у мене.

– Можу з документами до вас під'їхати, якщо потрібно.

– Ну, так, а що ж документи, якщо я суті не пам'ятаю, розумієте?

Судово-правова експертиза не встановила складу злочину у діях очільника Луганської облдержадміністрації Олександра Єфремова. На допиті він розповів, що виконавчий комітет, який він очолив – це, мовляв, «суспільна організація, направлена на консолідацію суспільства».

Борис Колесніков, очільник Донецької облради, потрапив до буцегарні у 2005 році, але не у справі щодо референдуму про Донецьку республіку чи за висловлювання на з'їзді.

Попри те, що експертиза спершу встановила у його виступах та рішеннях намір створити окрему державу та змінити територіальний устрій країни.

Колесніков на допиті своєї вини не визнав. Він казав, що його виступ – це «реакція на начебто антиконституційні дії (опозиції) у Києві та західних регіонах», а рішення Донецької облради були «колегіальними» і пізніше «не виконувалися».

Очільник Харківської ОДА Кушнарьов у 2005 році теж потрапив у буцегарню, але теж не у справі за сепаратизм.

Хоча спочатку науковці Національної академії наук, які склали висновок експертизи, побачили у рішеннях про підпорядкування міліції посягання на територіальну цілісність, а в закликах – намір щодо зміни меж країни.

Але через рік – у 2006 році – були вже інші висновки тих же науковців. До них чомусь знову звернулися слідчі.

І цього разу під час допиту науковці повідомили, що в цілому характер виступів Кушнарьова не містить закликів про відокремлення від Києва.

Схожа історія була і з очільником Луганської облради Віктором Тихоновим. Його обвинувачували у тому, що він ініціював скликання Сіверськодонецького з'їзду. Він свою вину не визнав.

І хоча перші висновки експертизи вказували на те, що у словах Тихонова є наміри щодо зміни меж територіального устрою держави, то уже у повторній експертизі – ті ж експерти повідомили, що в цілому закликів не було.

– Чому така зміна відбулася у ваших висновках? – запитав журналіст в члена-кореспондента Національної академії наук України Олександра Майбороди.

– Перші висновки були з відеоперегляду. А вже коли прийшли до безпосереднього офіційного рішення, ну, там вже такого і не було.

– Ну, а сам факт, що це було здійснено з порушенням законів та Конституції України?

– Ну, ви ж розумієте, що на той час, після цього з'їзду, коли Ющенко прийшов до влади, йому треба було якимось чином шукати компроміс з регіонами, у тому числі з Донбасом, з півднем, з Кримом. Тому так, мабуть, зверху вирішили на гальмах це все спустити.

Закриття кримінальних справ щодо підозр у сепаратизмі збіглися із політичними подіями в Україні.

Президент Ющенко підписав Універсал національної єдності – в тому числі, з Януковичем як лідером «Партії регіонів». Згодом Янукович вдруге став прем'єр-міністром України.

Універсал підписали 3 серпня 2006 року, а усі кримінальні справи щодо сепаратизму закрили через півтора місяця після цього – 21 вересня. Матеріали не були передані до суду, а з Кушнарьова та Тихонова зняли статус обвинувачених.

«Схеми» направили до Віктора Ющенка прохання надати його позицію щодо того періоду і чекають на відповідь.

У коментарі журналістам соратник Ющенка, колишній керівник його Секретаріату Олег Рибачук погодився з тим, що кримінальні справи щодо сепаратизму, найімовірніше, припинилися саме через підписання згаданого Універсалу національної єдності.

«Тоді йшлося про те, що потрібно знайти порозуміння, об'єднатися і зшити країну навколо єдиної України. І саме таким чином було досягнуто порозуміння щодо закриття цих справ», – сказав Рибачук.

Екскерівник виборчого штабу кандидата Ющенка Роман Безсмертний додає: «Власне, змістом цієї угоди і буде перше питання припинити переслідування і забезпечити те, що ця формула далі буде тиражуватись, і вона дійде аж до Мінських угод. Мова не йде про помилування, а мова йде про припинення слідства. Юридично воно виглядало так. І коли мене запитали, а хто може бути автором Мінських угод, я сказав однозначно, це Медведчук, тому що це ним була народжена формула зупинити переслідування осіб. Це означає не процес помилування, не ухвалення рішення через суд, а припинення процесу слідства і дізнання».

Який вплив відсутність покарання мала на подальші події в Україні?

«Це призвело до того, що, врешті-решт, прийшов до влади Янукович і вся його банда, і вони побудували на кілька років ту мафіозну структуру, яка існувала в Україні з 2010 – го по 2014 рік», – каже Хавронюк.

«Я думаю, що та спроба і непокарання, непритягнення до відповідальності, бо Колесніков там трохи посидів, але він же не отримав свого вироку. І там же не один Колесніков був, бо насправді організатором був Янукович, який потім став президентом України. Це фактично не покарання, це реванш, який відбувся», – стверджує Рибачук.

«Якби в 2004 році події покотилися інакше, якби була політична воля переможців покарати в різний спосіб організаторів цього з'їзду, цілком можливо, ми не мали б сценарій 2014-го, тим більше 2022 року. Але, знову ж таки, це припущення, тому що ми забуваємо про головний фактор цього. Головний фактор – це була Росія», – каже історик Ярослав Грицак.

Сергій АНДРУШКО

Опубліковано у виданні «Радіо Свобода» Сайт «Аргумент», 08.02.2024

Коментар редактора газети

Чому ті, хто руйнував державу у 2004 році, не були покарані після здавалося б їхньої тотальної поразки на Майдані і приходу нової влади? Річ у тім, що перемога у Помаранчевій революції була лише першим кроком оновлення країни. Другим мала б стати перемога на перших після Майдану парламентських виборах весни 2006 року. Тим більше, що в пік протистояння, в грудні 2004 року, парламент одночасно ухвалив два компромісні рішення: провести переголосування другого туру виборів, з прогнозовано перемогою Ющенка, але натомість вніс зміни в Конституцію, які підвищували роль Верховної Ради і зменшували повноваження президента. І ці зміни мали вступити в дію після виборів нового парламенту.

На жаль, уже в перший рік після Майдану, восени 2005 року, почалися чвари політичних сил, які перемогли у Помаранчевій революції. Чвари тривали понад півроку і призвели до того, що ці сили не змогли набрати більшість у Раді. Криза тривала. Звідси перший в історії розпуск Ради президентом у 2007 році і позачергові вибори. Потім продовження чвар, яке призвело уже до повного реваншу регіоналів на президентських виборах 2010 року, коли переміг Янукович. Далі – абсолютно проросійський режим в Україні. А далі – другий Майдан, війна 2014 року і вже велика війна з 2022 року.

35 років від заколоту письменників

В моєму домашньому архіві зберігаються робочі проекти першої програми Руху, де видно, як на фінальній стадії по друкованому тексту вносилися остаточні правки, саме ті правки, що не дозволили ідеї загинути на старті і дали можливість пройти цензуру центрального комітету партії.

16 лютого 1989 року Літературна Україна 3

Проект ПРОГРАМА НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ ЗА ПЕРЕБУДОВУ

На фінальних етапах боротьби УПА Роману Шухевичу приписують думку про те, що незалежну Україну вимушені будуть будувати українські комсомольці. Він вже усвідомлював слабкість супротиву, але твердо вірив в незламність українського начала, і не помилився. Не впевнений, чи є документальні підтвердження цього міфу, але точно відомо, що найуспішніший антикомуністичний заколот в Україні розпочався в дуже специфічному і локалізованому середовищі українських комуністів, в Спілці Письменників України у вересні 1988 року.

На той час середовище українських письменників і поетів неодноразово довело свою лояльність системі, і система, хоч і без захвату, але толерантно ставилася до них, і трохи розслабилася в заходах тотального контролю кінця 1980-х. 1 листопада 1988 року на звичайних звітно-виборних партійних зборах Київської письменницької організації маловідомий тоді і нікому не відомий сьогодні член Спілки письменників, генерал запасу Фока Бурлачук запропонував створити Народний фронт на підтримку перебудови за аналогією з прибалтійськими проектами. Всі загалом погодилися, хоча вирішили трохи пом'якшити тон рішення. Секретар спілки відобразив це в протоколі так:

«Керуючись настановами XIX партійної конференції і наступних червневого і жовтневого пленумів ЦК КПРС, підтримати ідею створення ініціативної групи письменників сприяння Перебудові. Доручити цій групі підготувати програму своєї роботи, яку розглянути на загальних письменницьких зборах».

Саме з цього протокольного рішення парторганізації СПУ почалося революційно-політичне явище, що потім стало загальновідоме як Рух. Граючи з вогнем наприкінці 1988 – початку 1989, ініціативна група змогла якимось дивом переконати ЦК КПУ в особі Леоніда Кравчука і Ко, в тому, що їхня ініціатива є досить нейтральна і цілком корисна на тлі триваючої перебудови радянського суспільства. В січні 1989 після тривалих консультацій вирішили навіть відмовилися від надто агресивного терміну «фронт» у назві проекту і застосували, як тоді здавалося, більш нейтральне і м'яке – «рух».

В моєму домашньому архіві зберігаються робочі проекти першої програми Руху, підготовленої до публікації, де видно, як на фінальній стадії по друкованому тексту вносилися остаточні правки, саме ті правки, що не дозволили ідеї загинути на старті і дали можливість пройти цензуру центрального комітету партії. Два слова в назві «за перебудову» і ряд інших дипломатичних правок, дописані від руки Петром Осадчуком, були додані в останній момент у січні 1989-го, і саме вони трохи збили з пантелику функціонерів ЦК партії і публікації дали «зелене світло».

Жодна з газет тоді не погодилася на співпрацю і тільки спілчанська «Літературна Україна» погодилася і опублікувала проект програми «Народного руху України за перебудову». 16 лютого 1989-го, рівно 35 років тому, відбувся цей публічний демарш ініціативної групи українських радянських письменників, що потім підірвав всю Україну. Я точно пам'ятаю, що в той момент заколотники й не мріяли про бліцкриг до Перемоги.

Батьки-засновники, навчені десятиліттями репресій і тортур, мріяли хоча б захистити базові права українців на своїй землі, гарантувати базове народовладдя і демократію, захистити українську мову і традицію, але так сталося, що в нових геополітичних умовах вони ідеально вчасно і дуже грамотно все упакували, самі взялися то все повсюдно пропагувати, потужно публічно запустили процес, що дуже швидко отримав неймовірний відгук серед мільйонів українців, і менше ніж за три роки проклав прямий шлях до неочікуваного і геть неймовірного – Незалежності України.

PS: Майже ніхто не знає, що абревіатуру НРУ в першочерговій редакції програми в останній момент поміняли просто на слово Рух виключно аби не було подібно до УНР).

Андрій ОСАДЧУК
політик, юрист
і громадський діяч
«Українська правда» – «Історична правда», 17.02.2024
Pravda.com.ua

У Стокгольмі – виставка про тисячоліття спільної історії Швеції та України

15 лютого в Музеї шведської армії в Стокгольмі відкрилась міжнародна музейна виставка «Перехрестя: 1000 років спільної історії Швеції та України».

Разом із Королем Швеції Карлом XVI Густавом тимчасово виконуючий обов'язки Міністра культури та інформаційної політики України Ростислав Карандєєв оглянув експозицію Музею шведської армії.

«Відкриття такої масштабної виставки в Швеції – це важливий інструмент євроінтеграційної політики України. Так ми не тільки демонструємо нашу тисячолітню й багатогранну культуру та історію Європі, а й нагадуємо, що ми завжди були, є і будемо частиною європейської сім'ї. За цей цивілізаційний вибір ми боремось щодня», зазначив Ростислав Карандєєв під час відкриття виставки.

Виставка є одним із найбільших міжнародних історичних проєктів України часів незалежності. Серед експонатів: унікальні артефакти з майже 30 музеїв, архівів, бібліотек України та Швеції, зокрема оригінальні експонати з колекцій 16 музеїв та заповідників, бібліотеки із різних регіонів України.

Така увага до української культури та історії підкреслює сталість, багатовікову традицію та послідовність зовнішньої політики Швеції щодо підтримки ідеї вільної України. Знаково, що Швеція першою зі скандинавських країн офіційно визнала українську незалежність.

Виставка «Територія свободи: Майдан»

З 21 лютого до 24 березня у Національному музеї Тараса Шевченка експонується виставковий проєкт «Територія свободи: Майдан», до 210-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка та 10-ліття Революції Гідності.

У рамках проєкту представлені роботи українських художників Петра Бевзи, Матвія Вайсберга, Олексія Белюсенка, Віктора Бистрякова, #Sociopath, Дмитра Доценка, Антона Логова, Максима Мазура, Андрія Підлісного, а також Тараса Шевченка.

У 2014-му реальність сплавила воєдино 200-літній ювілей Тараса Шевченка і Революцію гідності. Учасники виставки – представники різних поколінь – були або учасниками подій Революції Гідності й безпосередніми свідками того, як стояв Майдан, або ж звернулись до них у своїй художній практиці. Там був і Тарас Шевченко – як автор декламованих на Майдані поезій і як інтерпретований у той чи інший спосіб образ натхненника спротиву імперським зазіханням росії.

«10 років війни – 10 років спротиву»

26 лютого у Києві Український інститут національної пам'яті спільно з Центром дослідження безпекового середовища «Прометей» та Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки підготували цю виставку. Вона розкриває різні аспекти російсько-української війни: злочини, руйнування, екологічні катастрофи, громадський спротив, морська та повітряна агресії, міжнародна консолідація, втрачена власність, злочини проти медіа та інші. Київ, вул. Хрещатик, 22 (біля Головпоштамту).

Помер дисидент Степан Хмара

Український дисидент, політик та борець за незалежність Степан Хмара народився 12 жовтня 1937 року в селі Боб'ятин на Львівщині. Навчався на стоматологічному факультеті Львівського медичного інституту. У студентські роки Степан Хмара збирав заборонену літературу для самвидаву.

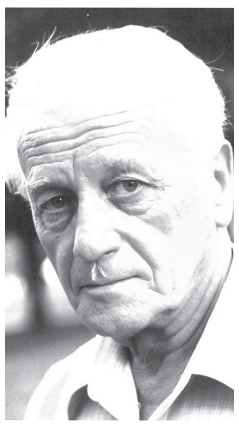

У 1980 році КДБ заарештувало його й засудило до 7 років ув'язнення в таборах суворого режиму та 5 років заслання за «українську націоналістичну діяльність». Степан Хмара відбував покарання на Уралі.

У 1987 році дисидент повернувся в Україну. У 1988 році став одним із керівників Української гельсінської спілки.

У 1990-му Степана Хмару обрали народним депутатом українського парламенту.

У жовтні 1990 року політик підтримав студентську Революцію на граніті. Степан Хмара прийшов у табір протестувальників і теж витримав 13-денне голодування.

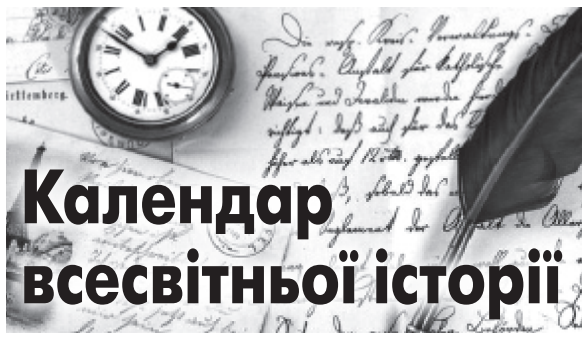

9 березня

1814 – народився Тарас Шевченко.

1918 – більшовики перенесли столицю Росії з Петрограда в Москву.

1918 – у Мінську Всебілоруський з'їзд проголосив створення незалежної Білоруської Народної Республіки.

10 березня

1865 – у Перемишлі (Польща) під час шевченківського концерту відбулося перше публічне виконання пісні «Ще не вмерла Україна» Михайла Вербицького на слова Павла Чубинського, що згодом стала національним гімном.

11 березня

1702 – вийшла у світ англійська газета «Дейлі курант», перша щоденна газета світу.

1985 – Генеральним секретарем ЦК КПРС обраний Михайло Горбачов.

12 березня

1917 – Лютнева буржуазно-демократична революція в Росії (27 лютого за старим стилем). Уранці почалося збройне повстання солдатів Петроградського гарнізону. Солдати ухвалили рішення приєднатися до робітників, які напередодні вийшли на маніфестації та влаштували загальний страйк. Державна Дума створила Тимчасовий комітет під головуванням Родзянка. У ніч на 13 березня (28 лютого) Тимчасовий комітет оголосив, що як уряд бере владу у свої руки. Імператор Микола II відрікся від престолу. Кінець монархії.

1923 – американський радіоінженер Лі Де Форест демонструє «фонофільм» – перше звукове кіно.

1999 – Польща, Чехія та Угорщина стали членами НАТО.

13 березня

1961 – більше 1500 мешканців Куренівки в Києві загинули після прориву дамби й затоплення району потоком із відходів виробництва Петровських цегляних заводів.

14 березня

1914 – льотчик Петро Нестеров здійснив перший авіапереліт з Києва до Одеси

1923 – Рада Послів держав Антанти ухвалила остаточне рішення про приєднання Східної Галичини й Західної Волині до Польщі, визнавши їх анексію

1990 – з'їзд народних депутатів СРСР прийняв закон, яким уведена посада президента СРСР і скасовано однопартійність

Народилися: 1804 – Йоган Штраус, австрійський композитор; 1879 – Альберт Ейнштейн, видатний фізик, лауреат Нобелівської премії 1921 року; 1891 – Амвросій Бучма, визначний український актор.

15 березня

44 до н. е. – під час засідання сенату змовники вбили римського імператора Гая Юлія Цезаря.

1892 – у США винахідник Джесс Рено запатентував ескалатор.

16 березня

1960 – у Нью-Йорку представлено перший автомобіль на сонячних батареях.

17 березня

1874 – народився Августин Волошин, український громадський і політичний діяч, священик, президент Карпатської України (1939). Помер у в'язниці в Москві 1945 р.

1917 – у Києві за участю українських політичних партій, військовиків, робітників, духовенства, кооператорів, студентства, громадських і культурних організацій оголошено про утворення Української Центральної Ради. Головою УЦР заочно обрано Михайла Грушевського. Згодом УЦР стане парламентом незалежної України.

18 березня

1596 – король Сигизмунд III переніс столицю Польщі з Кракова до Варшави.

1921 – більшовицькі війська під командуванням Тухачевського взяли штурмом повсталий Кронштадт, придушивши виступ незадоволених радянською владою. Тисячі людей розстріляли.

19 березня

Народилися: 1864 – Василь Липківський, український церковний діяч, перший митрополит Київський і всієї України відродженої 1921 р. УАПЦ, страчений у 1937 р. за присудом НКВС; 1895 – Максим Рильський, український поет; 1904 – Марко Вороний, український поет і перекладач, репресований і розстріляний на Соловках.

20 березня

Народилися: 1632 – Іван Мазепа, видатний український політичний, державний і громадський діяч; 1828 – Генрік Ібсен, норвезький драматург.

21 березня

Народилися: 1873 – Яків Гандзюк, генерал армії УНР, розстріляний більшовиками; 1929 – Юрій Мушкетик, письменник, багаторічний голова Спілки письменників України, уродженець села Вертіївка Ніжинського району.

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського

Павло Тичина, новатор української поезії

В історію української літератури Павло Григорович Тичина увійшов як поет-новатор, який збагатив лексику, ритміку, музично-зображальні можливості української поезії, створив власний поетичний стиль, який отримав власну назву – «кларнетизм».

Павло Тичина народився 23 січня 1891 р. в с. Пісках на Чернігівщині в родині сільського дяка. Вчився спочатку в земській початковій школі в с. Піски. У 1900 р. став співаком архиєрейського хору при Троїцькому монастирі Чернігова й одночасно навчався в Чернігівському духовному училищі.

У 1907 – 1913 рр. – студент Чернігівської духовної семінарії. З дитинства був обдарований музично, добре співав. Ще зовсім молодим почав спілкуватися з корифеями української літератури Михайлом Коцюбинським і Володимиром Самійленком.

Павло Тичина почав відвідувати «літературні суботи» М. Коцюбинського, знайомством з яким юнак завдячував М. І. Жуку. Коцюбинський першим розгледів талант у молодого поета. Коли Михайло Михайлович почув вірш Тичини «Розкажи, розкажи мені, поле», сказав: «Із нього будуть люди. Серед нас – поет!», і порекомендував надрукувати вірші у «Літературно-науковому віснику», який видавав Михайло Грушевський.

Коцюбинський опікувався молоддю. В одному із листів він нагадує М. Грушевському, що влітку 1911 р. в Криворівні передав для «Літературно-наукового вісника» кілька віршів молодого поета і один із них («Чи чули ви, як липа шелестить») було відібрано до журналу. Вірш Тичини надрукували у першому номері журналу «Літературно-науковий вісник» за 1912 рік. А потім його вірші з'являться в журналах «Рідний край», «Українська хата», «Основа».

Свої зустрічі та зв'язки з Коцюбинським П. Тичина відтворив у віршах: «Перше знайомство», «На суботах» М. Коцюбинського», «Як ми писали листа М. Коцюбинському».

У 1913 році Михайло Коцюбинський помер. За домовиною йшли тисячі чернігівців. Над труною письменника урочисто гриміла мелодія «Вічна пам'ять» та «Козака несуть». Незважаючи на заборону, «незаконним» зведеним хором керував Павло Тичина. Скорботна мелодія лилася над натовпом і чутно було її дуже далеко…

Тичина неодноразово приїздив до музею. Одне з відвідувань увіковічнилось на фото, яке зроблене у 1948 році на фоні однієї з музейних експозицій у садибі письменника. Цього разу Павло Григорович завітав разом з дружиною Лідією Петрівною та композитором Андрієм Яковичем Штогаренком.

Лідія Петрівна Тичина була його коханою, другом, помічницею у творчій праці, першим читачем, критиком, менеджером і радником більшу частину життя. Після смерті поета вона зберегла його архів та обстановку квартири, де вони жили. Павло Тичина прожив з дружиною 44 роки. На 40-річчя знайомства поет написав їй такі рядки: «Дивлюсь на тебе я, не надивлюся – на очі сірі й брови в формі дуг, для мене ти, як з пісні «біле гуся», – кохана, люба і дружина, й друг».

Хома Михайлович Коцюбинський - український літературознавець, перший директор музею М. Коцюбинського як у Вінниці, так і у Чернігові.

Катерина Яківна Бедрізова-Коцюбинська – дружина і заступниця першого директора нашого музею Хоми Коцюбинського. Філолог, випускниця Бестужевських курсів у Петербурзі, кримська вірменка, фактичний співавтор концепції та експозиції музею. Саме на її плечах була наукова частина діяльності музею, публікація перших путівників та збірників.

Зліва направо сидять – Павло Тичина, Хома Коцюбинський, дружина Павла Тичини – Лідія Петрівна, дружина Хоми Коцюбинського – Катерина Яківна (у дівоцтві – Бедрізова); стоять – Михайлина Коцюбинська, Андрій Штогаренко.

Михайлина Хомівна Коцюбинська – українська літературознавиця, перекладачка, активна учасниця руху шістдесятників. Лавреатка багатьох українських премій. Племінниця Михайла Коцюбинського, донька його молодшого брата Хоми.

Андрій Якович Штогаренко – композитор, педагог, музично-громадський діяч. Був ректором Київської консерваторії.

Героям Небесної Сотні

Музей-заповідник М.Коцюбинського продовжує плідно співпрацювати з Чернігівським фаховим музичним коледжем імені Л.Ревуцького. Цього разу результатом співпраці стала літературно-музична постановка до 10-ї річниці Дня Героїв Небесної Сотні.

Прем'єра музичної композиції відбулася 20 лютого в стінах музичного коледжу. А 22 лютого, вона зібрала гостей у музеї-заповіднику.

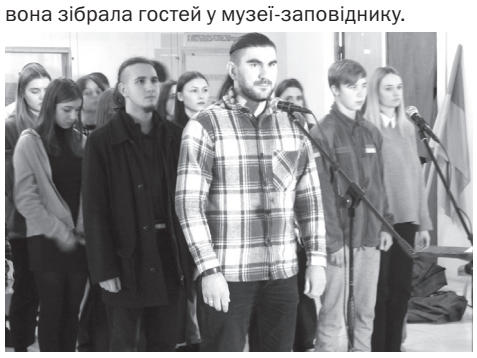

Створили літературно-музичну постановку студенти та викладачі музичного коледжу. Її режисер-постановник – викладач коледжу, артист обласного театру імені Тараса Шевченка Євген Бондар. Також у постановці взяв участь чоловічий ансамбль «Axios».

Талановита гра студентів та випускників музичного коледжу викликала щирі емоції у кожного глядача. Їм вдалося передати ту атмосферу боротьби за своє майбутнє і за свою країну, що панувала на Майдані Незалежності десять років тому.

Виставка робіт Наталії Войстрикової

23 лютого в музеї-заповіднику відкрилася виставка Наталії Войстрикової «Про земне». Художниця представила глядачам 32 роботи: 16 графічних та 16 творів декоративно-ужиткового мистецтва.

Наталія Войстрикова родом із Чернігівщини (м. Сновськ). Вона закінчила Косівський технікум народних художніх промислів ім. Касіяна за спеціальністю «Художнє оформлення шкіри». У 1987 – 1991 рр. викладала у Дитячій художній школі м. Чернігова. Художниця вже взяла участь у 16-ти Всеукраїнських виставках.

З 2006 р. Наталія Войстрикова працює у Центрі народної творчості для дітей та юнацтва. У 2017 році стала членом Національної спілки художників України.

Завітайте до музею-заповідника на цю виставку. Ми працюємо без вихідних та без перерви на обід: з понеділка по п'ятницю з 9.00 до 17.00, в суботу та неділю з 10.00 до 17.00.

Сосницький літературно-меморіальний музей Олександра Довженка

Рік з Довженком

Цього року Олександру Петровичу Довженку – 130! Вшанування цієї дати затверджене Постановою Верховної Ради України.

Ми започаткували кінопроєкт «Рік з Довженком». Будемо розповідати цікаві маловідомі факти про нього, переглядати його фільми чи фільми про нього, обговорювати їх.

Почали цей проєкт з Варвари Крилової (на фото), першої дружини Довженка, коханої, жінки, про яку спочатку воліли не говорити, але зрештою історія їх кохання і стосунків прикувала до себе увагу дослідників, журналістів та кінематографістів. І випливло багато утаємниченого, такого, що й досі знаходиться під покровом нерозгаданої загадки, гідно збереженої самою Варварою і її сином Вадимом.

Жінка, яка пожертвувала собою, аби Довженко відбувся як геній. Благородна, скромна і самотня…

Олександр Довженко офіційно він мав два шлюби і зазвичай його ім'я тісно переплетене з іменем режисерки Юлії Солнцевої, з якою він зійшовся у 1928 році. А проте у нього вже була дружина – у 1917-му в Житомирі він вступив у шлюб зі своєю колегою, учителькою Варварою Семенівною Криловою. Цей факт біографії Довженка тривалий час ревниво контролювала Юлія Солнцева, тож про Варвару Семенівну почали говорити лише у 80-х, коли дослідники, зокрема журналіст Микола Куценко, взялися активно вивчати біографію Олександра Петровича і його родини. Микола Куценко тоді багато часу присвятив спілкуванню з сином Варвари Крилової Вадимом Чазовим і мав за свій святий обов'язок розповісти світові про цю прекрасну, інтелігентну жінку – Варю, Варюсю, як лагідно називав її в юні закохані роки Сашко Довженко…

Вадим Чазов – це одна з таємниць Варвари Крилової , дехто вважає його сином Олександра Петровича, народженого вже після розлучення з Варварою, дехто категорично відкидає цю версію. Ось таку загадку залишили по собі Варвара і Олександр, загадку, над якою нині сперечаються довженкознавці, земляки режисера і всі, хто цікавиться такими історіями…

Нещодавно в кінозалі Музею ми на основі фондових документів та досліджень відомих довженкознавців розповідали усім, хто завітав на кінопроєкт «Рік з Довженком» про історію Варвари Крилової і про таємниці, з яких зіткалася доля цієї незвичайної жінки, котра до останнього подиху кохала Олександра Довженка, так і не зумівши стати його єдиною на все життя. Також ми зробили виставку фотографій і документів Варвари Крилової та світлин, дитячих листів, документів, картин Вадима Чазова, який був художником. Вадим Петрович прожив коротке життя - 62 роки і помер в 1995-му від хвороби серця… Олександр Довженко, до речі, теж помер у 62. Ось такий цікавий збіг трапився…

Дуже в тему нам прийшовся чудовий фільм «Олександр Довженко. Загублена любов» столичної студії ВІАТЕЛ, з їхнього багаторічного проєкту «Гра долі» (режисер – Василь Вітер, авторка – Наталка Сопіт, науковий консультант – Сергій Тримбач, продюсерка – Галина Криворчук). Фільм, який максимально точно передав історію кохання Варвари і Олександра і який ми радимо до перегляду усім.

https://www.youtube.com/watch?v=tjssnKKiCWo

Стежте за анонсами – буде ще багато цікавого по цьому проєкту.

Обраниці: жінки Олександра Довженка

До Дня закоханих ми вирішили зібрати воєдино всю відому нам інформацію про романтичні почуття великого режисера. Загалом нарахували 9 жінок, які у різний час брали в полон серце і душу митця, починаючи з Надійки Чаусовської, дівчинки з Сосниці, з якою хлопець товаришував у свої юні шкільні роки, і завершуючи Валентиною Ткаченко, київською поетесою, уродженкою Корюківки, яку він зустрів на схилі літ у Новій Каховці і мав до неї платонічні почуття.

Заради Ярини Коваль студент Сашко не їздив на вихідні з Глухова додому, з Варварою Криловою був одружений, а після розлучення переживав за неї і допомагав все життя; Олена Чернова врятувавла його після розставання з Варварою, їй він присвятив фільм «Арсенал»; Юлія Солнцева стала другою дружиною, його злим генієм, якій, втім, завдячуємо кількаразово врятованим життям Довженка і її самовідданою роботою з увічнення пам'яті свого чоловіка…

Про все це, з фактажем та презентацією, розповідала на зустрічі зі студентами Сосницького обліково-економічного фахового коледжу головна зберігачка фондів музею Оксана Плитник.

Анатолію Семенцову – 75

Щиро вітаємо Майстра! Ще літ і літ в доброму здоров'ї, у взаємодії з Природою і людьми, в радості і гармонії зі Світом! А Світові і роду Семенцових дякуємо за Майстра, котрий своєю простотою, мудрістю і особливим розумінням Життя робить все довкола світлішим!

Самому ж Анатолію Петровичу вдячні безмежно за багатолітню творчу співпрацю, мудрі поради і непідкупну щирість спілкування.

Роботи відомого майстра народної творчості, різьбяра відоми далеко за межами Сосниччини. Прикрашають вони і Музей Довженка.

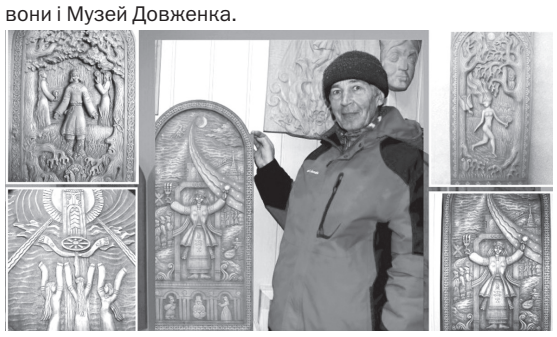

Наші кіносеанси

Кінозал нашого Музею – це місце зустрічей, де ми проводимо заходи, майстер-класи, творчі посиденьки і перегляди фільмів. Останнє, між іншим, стосується не лише обов'язкового екскурсійного обслуговування, в ході якого показуємо Довженкову «Ягідку кохання» (1926 р.). Зараз ми почали практикувати цікавий варіант урізноманітнення шкільної освітньої програми – показуємо фільми по творах, які вивчають діти на уроках зарубіжної літератури. Учні залюбки приходять дивитись кіно в Музей, в кінозалі з великим екраном, гарним звуком, з друзями та учителькою, з якими можна обговорити побачене і порівняти з прочитаним.

Запрошуємо до співпраці педагогів навчальних закладів Сосниці

Недавній фільм, який дивились у нас школярі, – Любов до життя» за однойменним оповіданням Джека Лондона. Оскільки у Олександра Довженка є оповідання зі схожою назвою – «Воля до життя», то головна зберігачка фондів Оксана Плитник зробила для дітей короткий вступ з порівнянням творів Лондона і Довженка, які, втім, учать одного - скільки б життя не підкидало випробувань, але воно варте всього, бо воно прекрасне, єдине і неповторне, а труднощі лише гартують волю, адже «Є воля – є людина. Нема волі – нема людини. Скільки волі, стільки й людини» («Воля до життя» О. Довженко)

Батурин — гетьманська столиця

Андрій Розумовський – меценат європейського мистецтва

Родина Розумовських відома щедрою меценатською діяльністю, особливо у сфері культури. Вони знали і розуміли її вагу та дбали про її розвиток і збереження. Приміром, гетьман Кирило Розумовський підтримував творчість українських композиторів, зокрема, Максима Березовського.

Виділявся своїм покровительством музичної культури і його син Андрій Розумовський, який був знаним патроном Людвіга ван Бетховена. Крім того, саме гетьманичу належить ініціатива у створенні першого професійного струнного квартету із постійним складом в Європі для розвитку та ствердження квартетної музики.

У цій статті піде мова про меценатську діяльність Андрія Розумовського в образотворчому мистецтві. Він з юних літ був знавцем і шанувальником мистецтва, відповідно, купував картини видатних майстрів, бронзові скульптури, меблі, гравюри, малюнки, рідкісні видання. Французький дипломат Огюст де Лагард-Шамбон зазначав: «Будинок графа Розумовського можна назвати храмом мистецтв. Ніде в іншому місці не можна віднайти стільки першокласних речей. У одній із великих зал зібрані найкращі твори старовинних шкіл живопису. У гарній вітальні можна милуватися творами сучасних живописців…».

Свого часу саме мистецтво засвідчило вершину дипломатичної діяльності Андрія Розумовського – Віденський конгрес 1814 – 1815 рр., де гетьманич виступив одним із головних організаторів та активних учасників з'їзду. Своєрідним синонімом цього найвизначнішого дипломатичного саміту європейської історії став малюнок французького художника Жана-Батиста Ізабе «Віденський конгрес», створений ним у 1815 р. Сюжет малюнка передає вигаданий момент паузи, коли міністр закордонних справ Австрії, принц Клемент фон Меттерніх, закрив засідання. 23 делегати стоять різними групами, а не навколо круглого столу, де домінує дискусія. У своєму малюнку Жан Ізабе зобразив також три портрети. На картині, поруч з якою стоїть Андрій, відтворений попередник правлячого австрійського монарха – Леопольд II, який оглядає послів та слідкує за діяльністю конгресу. Праворуч розміщений бюст державного канцлера, попередника Меттерніха, графа Венцеля фон Кауніца, ліворуч, у наступній кімнаті – портрет імператриці Марії Терезії. Малюнок обрамлений фризом, що по боках прикрашений гербами головних діячів Віденського Конгресу, серед них і родинний герб Андрія Розумовського з девізом «FAMAM EXTENDERE FACTIS» («СЛАВУ ПРИМНОЖУВАТИ СПРАВАМИ»). Він є четвертим згори з правого боку. Довкола нього зроблено напис: «LE PRINCE ANDRÉ DE RASUMOWSKY» («КНЯЗЬ АНДРІЙ РОЗУМОВСЬКИЙ»).

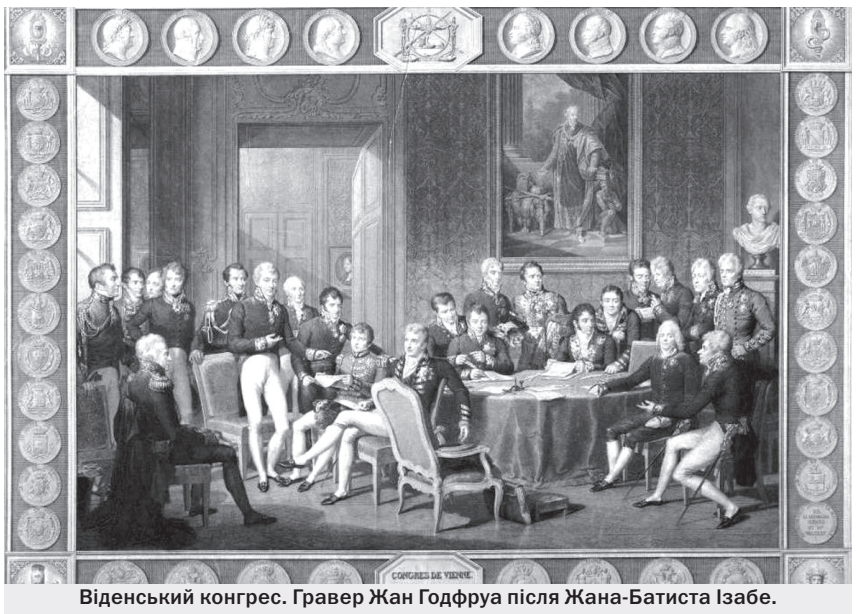

Віденський конгрес. Гравер Жан Годфруа після Жана-Батиста Ізабе. 1819 р. Британський музей

«Цю композицію знають усі» – зазначав хроніст конгресу граф Огюст де Ла Гард про малюнок «Віденський конгрес» Жана-Батиста Ізабе. Дійсно, він став синонімом блискучих дипломатичних зборів, рівних яким до цього часу в Європі не було. Проте мало хто знає, що на ній представлений і син гетьмана України Андрій Розумовський. Він стоїть поряд з британським посланцем Чарльзом Вейном Стюартом. У ході конгресу Андрій спільно із провідними європейськими суверенами, дипломатами та політиками початку XIX ст. працював над переглядом державних кордонів, які були зруйновані військовими кампаніями Наполеона Бонапарта. Упродовж кількох місяців Жан-Батист Ізабе виконав два малюнки конгресу. Перший був ескіз. У ньому відображений основний задум художника, але відсутня чіткість у відтворенні рис облич, одягу, відзнак учасників засідання, інтер'єру кімнати, на тлі якої вони змальовані. Головною різницею між ескізом та завершеним малюнком є зображення на останньому британського посланця, герцога Веллінгтона, який пізно прибув до Конгресу, щоб змінити Каслрі. Він відтворений крайнім ліворуч.

Малюнок «Віденський конгрес» у 1820 р. придбав британський король Георг IV. Відтоді він і знаходиться в Королівській колекції Віндзорського замку. Ескіз тривалий час перебував у власності Ізабе, а по його смерті перейшов до доньки Генрієтти. Разом з іншими роботами батька, вона заповіла його своїй подрузі Маргариті Тезі Марсо, дружині французького політика Анрі Армана Ролле, яка в 1910 р. подарувала їх Лувру.

На основі витвору мистецтва Жана-Батиста Ізабе, французький гравер Жан Годфруа створив гравюру, яка була опублікована у листопаді 1819 р. і набула значного поширення в європейському суспільстві. Вона також увійшла до шкільних підручників та історичних видань. Сьогодні є маловідомим факт, що гравюра конгресу завдячує своїй появі й масовому поширенню саме її учасникам та поціновувачам мистецтва XIX ст. Вартість виготовленої Жаном Годфруа пластини із зображенням історичної події становила 40 000 франків. Це була величезна сума, котру вдалося зібрати шляхом передплати відбитків. Список передплатників гравюри містить багато видатних імен: австрійський імператор Франц II, прусський король Фрідріх III, австрійський політик і дипломат Клемент Меттерніх, представники австро-угорської аристократії із родин Ліхтенштейнів, Естергазі, Зічі. Серед цього переліку можна знайти й прізвище гетьманича Андрія Розумовського.

Цей список було виявлено істориками заповідника в травні 2023 р. у зібранні Віденської бібліотеки в Ратуші. Завдяки співпраці із закордонними колегами та їхній підтримці української культури, наш заклад отримав електронну копію цього експоната, який вкотре засвідчує та демонструє меценатство сина гетьмана України та його підвищений інтерес до мистецтва. Діяльність гетьманича гідна поваги та високої оцінки.

Альона ГРАБОВЕЦЬ

Як козаки Батуринської сотні стали карабінерами Глухівського полку

У середині XVIII ст. процес знищення державних інститутів російською владою призупинив Кирило Розумовський. Провівши ряд реформ, він значно зміцнив становище Української козацької держави. Такі «національні кроки» в управлінні з боку гетьмана не сприйняла імперська влада. В результаті, 10 листопада 1764 р. вийшов указ цариці Катерини II про скасування гетьманського управління і запровадження Малоросійської колегії на чолі з Петром Рум'янцевим.

Розпочався процес включення Української держави в імперські структури. Для цього знову ж таки необхідно було провести ряд реформ. В цей перехідний політичний період цариця особливо бажала уникнути проявів невдоволення з боку козацького стану, зробивши його підконтрольним російській владі. Указом від 3 травня 1783 р. узаконювалось кріпацтво. За цим же документом право особистої свободи, право власності на землю, право на торгівлю, можливість отримувати освіту отримали родини реєстрових козаків, які раніше були записані в «списки» під час ревізії 1782 р. Ці привілеї успадковувались і їхніми нащадками. Одночасно 28 червня 1783 р. затверджувалось «Положення про регулярну кінноту», за яким із представників лівобережного козацтва створювались десять регулярних кавалерійських полків.

Ця реформа розпочала процес злиття українського війська з російською армією. У 1784 р. ці полки дістали назву карабінерних і увійшли до складу регулярної кавалерії царської армії. Вони розміщувались у селах та містах – за місцем проживання козаків. За дослідженнями історика Вікторії Ларченко, такий полк мав складатися з шести ескадронів по 138 чоловік у кожному.

У лютому 1784 р. до новостворених полків почали входити колишні військові одиниці – сотні. Батуринська сотня відповідно цієї реформи увійшла до складу Глухівського карабінерного полку. Загалом до цього полку ще входило 4 сотні Ніжинського полку. Усі вони у період існування Української козацької держави мали особливий статус – підпорядковувалися гетьману та складали його окремий військовий підрозділ. Офіцерський склад формувався як із представників козацької старшини, які виявили бажання залишитися на службі, так і з росіян.

У Центральному державному історичному архіві в Києві зберігається «Відомість Глухівського карабінерного полку» 1785 р., який уперше був опублікований істориком Ярославом Тинченком. У ньому знаходимо дані про те, скільки в той час козаків із Батуринської сотні мали зарахувати до складу цієї військової одиниці. Полк укомплектовувався лише виборними козаками: із 195 дворів Батуринської сотні було призвано 139 чоловіків. Але на саму службу було зараховано 67 осіб, бо решта не були придатними до відбування військової служби. Загалом з усіх сотень до Глухівського полку в 1785 р. прийняли 696 осіб. І для козацького стану термін служби встановлювався не 25 років, як для селян-рекрутів, а 15 років.

До цих полків з козацької родини мав залучатися один її представник – батько, син чи зять. Вони мали право вибувати із служби щорічно додому «на реверси», тобто отримували своєрідну відпустку.

Загалом царська реформа завдала найбільшого удару по козацькій військовій організації та сприяла остаточному знищенню залишків української державності.

Але історія козацтва не закінчилась наприкінці XVIII ст. Козаки й надалі залишатися носіями власних економічних соціально-культурних надбань в умовах бездержавності XIX ст. Глухівський полк існував до 1918 р.

Відомо, що карабінерні полки до початку XX ст. переважно формувалися із українських кадрів. І в 1918 р. багато військових з цих полків переходили на службу до армії УНР.

Каріна СОЛДАТОВА

«Ох, не однаково мені»

Сергій Нечипоренко, наш земляк, заслужений діяч мистецтв та народний художник України, працював у галузі декоративно-прикладного мистецтва – художній текстиль. Здобув славу знаного фахівця з народного художнього ткацтва. Його творча спадщина становить понад 2000 мистецьких композицій - тематичні панно, рушники, декоративні та плахтові тканини, елементи інтер'єру та святкового одягу.

Основою ткацьких виробів Сергія Нечипоренка стали елементи української народної вишивки, яка оточувала його з дитинства та з якою він познайомився під час чисельних етнографічних експедицій. В одному із інтерв'ю він сказав: «Завдяки їм (символам) ми вічно живі як народ».

Сергій Нечипоренко низку своїх робіт присвятив Тарасу Шевченку. і. Поет відвідав багато регіонів, не оминув і Чернігівщину, яка надихнула його на створення ряду своїх поезій, малюнків та картин. Перебував Тарас Григорович і у гетьманській столиці – Батурині в 1843 році. Вражений героїчною історією міста та його легендами, він створив поему-містерію «Великий льох», написав картину «Марія Кочубей в палатах гетьмана І. Мазепи». У Батурині Тарас Григорович познайомився з видатним бджолярем України – Петром Прокоповичем,

що надихнуло його до написання картини «На пасіці».

Літературна спадщина Кобзаря послугувала Сергію Нечипоренку поштовхом для створення низки робіт. Тут чільне місце посідають панно «Думи мої, думи…» (1961), ювілейне панно «Бандура» (1964) зі словами «Наша пісня, наша дума не вмре, не загине» з поезії «До Основ'яненка», килимок «Борітеся – поборете…» (1962) та рушник «Тополя» (1970) за мотивами поеми «Кавказ», триптихи «Квіти Тарасові» (1978), «Вінок Кобзареві» (1985), «Шевченків час» (1985) та «Ох, не однаково мені» (1990).

У квітні 2013 року триптих «Ох, не однаково мені» був подарований автором на постійне зберігання до фондової збірки Національного заповідника «Гетьманська столиця». Авторське панно-триптих складається з трьох частин розміром 250х59 см. Виконане в двоколірній гамі білих та червоних бавовняних ниток в техніці перебірного ткацтва (однобічний перебір). На центральному полотнищі зображено портрет Тараса Шевченка та цитата: «Ох, не однаково мені» з поетичного твору «Мені однаково, чи буду…» з циклу «В казематі», у якому звучать роздуми Кобзаря про власну долю та долю України, сум за рідним краєм та глибока любов до Батьківщини. Доповнює полотнище рослинно-геометричний орнамент. Центр триптиха вдало доповнюють бокові частини з орнаментами «Слався» та «Богиня», ключовими композиційними елементами яких є символ Богині-Берегині. Символи Берегині, Великої Богині, Праматері всього живого зустрічалися в основному на рушниках Полісся, Поділля та Наддніпрянщини. Всі фігурки різних кольорів і різної статури з піднятими до неба руками символізують звернення до Праматері про захист світу та уособлюють вічну гармонію і оновлення життя.

Триптих «Ох, не однаково мені» неодноразово був представлений на виставках в Національних заповідниках «Гетьманська столиця», «Качанівка», Обласному історико-меморіальному музеї-заповіднику Пантелеймона Куліша «Ганнина Пустинь».

Колектив заповідника працює над створенням каталогу творчого доробку Сергія Нечипоренка.

Людмила БІЛОУС

Автори публікацій – наукові співробітники Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

Олександр Русов: «Раз добром нагріте серце»

Олександр Олександрович Русов народився 19 (7) лютого 1847 року в Києві у сім'ї лікаря Київського військового шпиталю Олександра Захаровича Русова та його дружини Олени Антонівни (у дівоцтві – фон-Фогель).

Коли Олександру виповнилося 6 років, батько помер від холери. Сім'ї доводилося нелегко. Рання скрута наклала відбиток на весь подальший спосіб життя Олександра Олександровича – скромного і невибагливого – та змусила його власними зусиллями добиватися певного становища у суспільстві.

У 1856 році Олександра Русова було зараховано до першого класу 2-ї Київської гімназії, курс навчання в якій він закінчив 1864 року зі срібною медаллю. Того ж року юнак вступив на історико-філологічний факультет Київського університету Св. Володимира. Як одного з кращих студентів, Олександра невдовзі було звільнено від плати за навчання, а згодом йому призначили стипендію Св. Кирила і Мефодія за успіхи у вивченні слов'янської філології.

1 червня 1868 року Олександр Русов завершив навчання в університеті й отримав звання дійсного студента.

У гімназійний та університетський періоди життя Олександр виявив інтерес до українського руху, прилучився до активної української діяльності. У 1870 році він став членом, а незабаром і одним із керівників Київської «Старої громади», під впливом діячів якої сформувалися суспільно-політичні й наукові погляди Олександра Олександровича. Він став продовжувачем ідей федералізму Михайла Драгоманова та зробив вагомий внесок у розвиток науки й культури України. У громаді на той час згуртувалася інтелектуальна еліта українства: Михайло Драгоманов, Микола Лисенко, Володимир Антонович, Павло Житецький, Михайло Старицький, Павло Чубинський, Іван Нечуй-Левицький, Федір Вовк, Олександр Кістяківський та інші.

Протягом 1868 –1874 рр. Олександр Русов займався педагогічною діяльністю – був учителем латинської та грецької мов у Златопольській класичній прогімназії, Києво-Подільській прогімназії та у 1-й Київській гімназії.

Продовжуючи займатися слов'янознавством, він переїхав до Петербурга, де протягом 1874 – травня 1875 року плідно працював в Імператорській публічній бібліотеці.

У 1874 році Олександр Русов одружився з Софією Ліндфорс. У них народилося двоє синів: у майбутньому громадський діяч Михайло (1876 – 1909) та іхтіолог Юрій (1895 –1961).

Наступного року подружжя Русових виїхало до Праги, де упродовж 1875–1876 рр. за дорученням Київської громади Олександр Русов видав друком повне зібрання творів Тараса Шевченка у двох томах. Водночас молодий учений підвищував свій науковий рівень. Він відвідував лекції у Празькому університеті, наполегливо працював у бібліотеках.

Олександр Русов був причетним до земського руху, спрямованого на демократизацію суспільно-політичного ладу в російській імперії шляхом реформ. У 1876 –1879 рр. він разом з чернігівськими земськими гласними О. Ліндфорсом, М. Константиновичем, І. Петрункевичем, В. Савичем боровся за збереження самоврядування і розширення прав земств, упровадження конституційного ладу в Росії, виступав проти адміністративної сваволі. Олександр Русов був членом-співзасновником Чернігівської громадської бібліотеки, установчі збори якої відбулися 15 березня 1877 року.

Наступні роки Олександр Олександрович працював переважно в галузі статистики – займався статистичними дослідженнями у Чернігівській, Херсонській, Полтавській губерніях, у Харкові та Петербурзі.

З 1908 року і до кінця свого життя він працював позаштатним викладачем статистики у Київському комерційному інституті, з 1909 року – поєднуючи викладацькі обов'язки з редагуванням журналу «Известия Киевского коммерческого института». Олександр Русов, будучи схильним до поміркованої опозиційної діяльності й відкидаючи терористичні методи революційної боротьби, включно з політичними вбивствами, у 1908 році став одним із засновників Товариства українських поступовців – надпартійної громадської організації, яка очолювала український поміркований політичний рух.

Олександр Русов – знаний історик і краєзнавець Чернігівщини. Понад 50 його праць присвячено минувшині та актуальним проблемам життя регіону. Так, знайдені й опубліковані ним «Документы, касающиеся Густынского и Мгарского монастырей» безпосередньо стосуються південної Чернігівщини. Упродовж перебування в Чернігові у 1894 – 1899 рр. Олександр Олександрович брав безпосередню участь у роботі Чернігівської губернської вченої архівної комісії, створеної в листопаді 1896 року. На сторінках її «Трудов» побачила світ праця Олександра Русова «Изменения в сословном составе жителей Черниговской губернии во второй половине XVIII века». Вона містить цікаві відомості, запозичені з топографічних описів Київського, Чернігівського та Новгород-Сіверського намісництв 80-х рр. XVIII ст., і дозволяє простежити еволюцію соціальної структури населення на території колишньої Гетьманщини. Олександр Русов також вивчав історію села Олешні Городнянського повіту і навколишніх сіл, що були родинним маєтком його дружини Софії Русової, звертаючись по необхідні матеріали до відомого історика О. Лазаревського. Спеціальні студії Олександр Олександрович присвятив переселенському рухові чернігівських селян на початку XX ст.

Олександру Русову належать понад 25 ґрунтовних статистичних праць, побудованих на матеріалах Чернігівщини. У другій половині 70-х рр. XIX ст. він усебічно дослідив Довжицьку волость Чернігівського повіту, а разом із Василем Варзаром і Петром Червінським – Чернігівський та Борзнянський повіти губернії. Уже перші статистичні студії Русова засвідчили характерну рису його дослідницької методики – історизм. Видана 1880 року в Києві праця «Нежинский уезд. Статистико-экономическое описание» була відзначена Російським географічним товариством золотою медаллю.

Наприкінці 90-х рр. дослідник створив двотомне «Описание Черниговской губернии» (Чернігів, 1898–1899), відзначене премією Харківського університету. На підставі матеріалів, зібраних чернігівськими земськими статистиками упродовж 70 – 80-х рр., О. Русов з'ясував соціально-економічне становище краю протягом другої половини XIX ст. Не залишилася поза увагою вченого й історія краю від давньоруської доби до кінця XIX ст.

Заслуговують на увагу також інші статистичні праці Олександра Русова. Одна з них була присвячена Воздвиженському ярмарку в Чернігові (вересень 1894 року) й містить унікальні дані про кількість продавців, асортимент товарів, ціни, а також обсяги реалізації продукції.

На пропозицію Чернігівського повітового земства протягом липня 1898 року статистик здійснив оціночний перепис Чернігова. Опубліковані ним результати містять цікаву інформацію про кількість земельних ділянок у місті, їх приналежність приватним власникам, про житлові й торгові приміщення. Дослідник здійснив аналіз житлового господарства Чернігова у порівнянні з даними ревізії 1763 – 1765 рр. Злободенним проблемам життя Чернігівщини присвячені близько 10 його доповідей, підготовлених за дорученням губернської земської управи.

Під час Першої світової війни Олександр Русов разом з Київським комерційним інститутом був евакуйований у Саратов, де й помер у ніч з 20 (7) на 21 (8) жовтня 1915 року від нападу астми. Поховали ученого і громадського діяча 28 жовтня 1915 року в Києві на Байковому кладовищі. На гранітному пам'ятнику, крім звичайного напису й портрета Олександра Олександровича, було викарбовано рядки із «Кобзаря» Т. Г. Шевченка:

«Раз добром нагріте серце
Вік не прохолоне!»

На жаль, до сьогодні пам'ятник не зберігся.

Головний підсумок життя Олександра Русова полягає в тому, що науковою та громадсько-політичною діяльністю він сприяв обґрунтуванню права українського народу на існування, його споконвічних прагнень до незалежного, вільного життя. Олександр Олександрович пройшов разом з українським національно-визвольним рухом складний і тривалий шлях від так званого культурництва до створення українських політичних партій, був одним із тих, хто готував підвалини для українських визвольних змагань 1917 – 1920 рр.

6 червня 2023 року на сесії Чернігівської обласної ради депутати ухвалили рішення щодо перейменування Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки на честь української педагогині і громадської діячки Софії Русової та її чоловіка – земського статистика, науковця і громадсько-політичного діяча Олександра Русова.

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені Софії та Олександра Русових

Ганна Затиркевич-Карпинська

Затиркевич-Карпинська Ганна Петрівна (дівоче прізвище – Ковтуненко; 08 (20).02.1855, містечко Срібне, Чернігівщина – 12.09.1921, Ромни, Сумщина) – актриса, співачка. Закінчила Київський інститут шляхетних дівчат (1871). Після одруження з поміщиком Д. Затиркевичем від 1874 проживала в с. Болотниця (Талалаївський район) та м. Прилуки, де брала участь в аматорських концертах і драматичних виставах (зокрема зіграла роль Тетяни у виставі «Москаль-чарівник» І. Котляревського). Успішний виступ у ролі Одарки в аматорській виставі «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка у Ромнах 1882 р. спонукав її до виходу на професійну сцену.

1883 під час гастролей трупи М. Кропивницького в Полтаві дебютувала під псевдо Прилуцька у комедії М. Старицького «Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка». Того ж року під прізвищем Затиркевич увійшла до складу цієї трупи, директором якої був М. Старицький, а режисером – М. Кропивницький. Після поділу трупи залишилася з М. Кропивницьким (1885 – 1888), згодом працювала в інших його трупах (1889 – 1892, 1896 – 1898), у трупі М. Садовського (1892 – 1896).

Овдовівши, 1898 вдруге вийшла заміж за лікаря І. Карпинського і покинула сцену на 10 років, проживаючи з чоловіком на Уралі.

Після смерті другого чоловіка відновила сценічну діяльність 1908 р. як Затиркевич-Карпинська. Виступала у мандрів. трупах Т. Колесниченка (1908 – 1909), Д. Гайдамаки і О. Суслова (1909 – 1910), Л. Касинкіна (1910), С. Глазуненка і О. Суслова (1911 – 1912), Д. Гайдамаки (1912 – 1915), П. Прохоровича (1916 – 1917); Київському театрі М. Садовського (1917 – 1919); Державному народнорму театрі під керівництвом П. Саксаганського (Київ, 1919 – 1920).

У складі групи акторів колишнього Київ. театру М. Садовського 1920 р. прибула до Ромен, де до кінця життя виступала в «Українській трупі при товаристві «Просвіта»» (1920 – 1921).

Увійшла в історію українського театру як видатна комедійна актриса, яка не мала рівних у виконанні характерних ролей сварливих і добродушних бабів та молодиць-цокотух, свекрух і матерів. Рецензенти відзначали її яскравий, соковитий, невичерпнимй гумор у комедійних ролях і душевну, зворушливу гру в ролях драматичного плану, цілковиту єдність комічного елементу з глибоко драматичним. Актриса досягала цього умінням фіксувати в пам'яті і мистецьки відтворювати типові характери людей, їхню поведінку у стосунках з іншими, досконалою мімікою, бездоганною народною вимовою.

У драматичному репертуарі українського театру переважали п'єси зі значним музичним компонентом, Затиркевич-Карпинська майстерно виконувала вокальні номери у ролях. Володіючи сильним і красивим альтом, що переходив у мецо-сопрано. створила високомистецькі образи в оперних та оперетковых виставах: Одарка («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Явдоха Драбиниха, Горпина («Чорноморці», «Утоплена» М. Лисенка), Яциха («Пісні в лицях» М. Кропивницького). У концертах виконувала твори С. Гулака-Артемовського, М. Лисенка (передусім на слова Т. Шевченка), М. Кропивницького. М. Лисенко висловлювався про акторський талант актриси як про «виняткове явище на світовій сцені».

Основні ролі. Терпилиха («Наталка Полтавка» І. Котляревського), Одарка («Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка), Стеха («Назар Стодоля» Т. Шевченка), Риндичка, Стеха, Ганна, Гапка («По ревізії», «Глитай, або ж Павук», «Дві сім'ї», «Зайдиголова» М. Кропивницького), Секлета, Хівря («За двома зайцями», «Сорочинський ярмарок» М. Старицького), Мелашка, Ганна («Наймичка», «Безталанна» І. Карпенка-Карого), Лимериха («Лимерівна» Панаса Мирного), Домаха («Світова річ» О. Пчілки), Параска, Василина («Нахмарило», «Степовий гість» Б. Грінченка), Степанида («Лісова квітка» Л. Яновської), Василина («На перші гулі» С. Васильченка), Софія («Про що тирса шелестіла» С. Черкасенка), Сторожиха («Осінь» О. Олеся), Пульхера («Брехня» В. Винниченка), Пошльопкіна («Ревізор» М. Гоголя в українському перекладі О. Коваленка).

На Чернігівщину їдуть міжнародні партнери

Чернігівщина прийняла 25 лютого найчисельнішу делегацію за час повномасштабного вторгнення. Регіон з робочим візитом відвідали члени парламенту Великої Британії, член Європарламенту, представники фондів «UK Friends of Ukraine» і «Operation Safedrop», а також округу Кент (Велика Британія).Під час зустрічі з начальником ОВА В'ячеславом Чаусом, що відбулася в межах роботи Регіонального офісу міжнародного співробітництва, говорили про безпеку, освіту та відновлення.

«Відновлюватися треба вже зараз і ми робитимемо все можливе, аби допомогти з цим процесом», – наголосив член парламенту Великої Британії, співголова загальнопартійної депутатської групи «Україна» Алекс Собел.

В'ячеслав Чаус розповів про хід відновлення пошкоджених об'єктів, левова частина яких – оселі громадян. Так, наразі майже 5,4 тисячі житлових будинків відновлено, понад 1,2 тисячі – у роботі, ще більш ніж 4,7 тисячі – потребують ремонтних і відновлювальних робіт. Водночас триває відбудова об'єктів критичної інфраструктури, будівництво/ремонт укриттів у закладах освіти.

Йшлося і про підтримку України Європейським Союзом. Депутат Європарламенту Міхаель Ґалер повідомив, що підтримано ініціативу створення спеціального фонду для цивільних потреб України у розмірі 50 мільярдів євро.

У ході візиту делегати оглянули низку об'єктів, зруйнованих через війну: Обласний молодіжний центр, один із мостів, кардіоцентр. Побували іноземці і в сумнозвісному Ягідному.

Регіональний офіс міжнародного співробітництва — ініціатива Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України, що має на меті розвиток взаємодії місцевих та регіональних влад з міжнародними партнерами.

Громади отримали п'ять шкільних автобусів від французької організації ACTED

Шкільний автопарк Чернігівської області поповнився п'ятьма новими транспортними одиницями, які закупила Міжнародна неурядова організація ACTED за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Франції. Нові автобуси для підвозу школярів до опорних шкіл доставлені у Ріпкинську, Новгород-Сіверську, Олишівську, Березнянську та Батуринську громади.

Ініціатива реалізована в межах Меморандумів про співпрацю між Чернігівською обласною військовою адміністрацією і територіальними громадами та організацією ACTED. Восени команда ACTED презентувала проєкт «Реконструкція, ремонт та оснащення шкіл для безпечного відновлення навчання на території Чернігівської області». Придбання автобусів – частина запланованого.

Цього року громади області вже вдруге отримують такий транспорт. У лютому чотири шкільні автобуси, придбані коштом благодійної організації «Фонд відбудови України», передали для закладів освіти Городнянської, Добрянської, Семенівської та Сновської ТГ. Загалом же для оновлення шкільного автопарку, що наразі налічує 356 одиниць, та розвантаження маршрутів необхідно придбати ще понад 40 автобусів.

Поліцейські затримали групу торгівців наркотиками та озброєнням

Поліція затримала 34-річного чернігівця за підозрою у роздрібному наркодилерстві та торгівлі зброєю й боєприпасами.

Під час санкціонованих обшуків у помешканнях, гаражі та автомобілі фігурантів виявили та вилучили 2 кілограми рослинної речовини, схожої на канабіс, 15 грамів кристалоподібної речовини, схожої на солі «Альфа-PVP».

Слідство встановило, що зловмисники планували збувати наркотики дрібними партіями «з рук в руки». Приблизна вартість вилученого наркозілля за цінами «чорного» ринку складає близько півмільйона гривень.

Також в ході обшуків поліцейські спільно зі співробітниками департаменту військової контррозвідки СБУ виявили арсенал різних видів озброєння: гранатометний постріл «ВОГ» з вибуховою речовиною, порохові заряди до РПГ, два автомати з магазинами, гвинтівку «Мосіна», гладкоствольну мисливську рушницю, 7 саморобних глушників, п'ять гранат із запалами та понад 700 набоїв різного калібру.

Організатора злочину затримали в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України.

Слідчі слідчого управління обласної поліції під процесуальним керівництвом Чернігівської обласної прокуратури повідомили про підозру затриманому зловмиснику: за частиною 1 статті 263 Кримінального кодексу України (незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами);

За частиною 3 статті 307 Кримінального кодексу України (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, в особливо великих розмірах). Санкція статті передбачає покарання - до 12 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Досудове розслідування триває.

Обережно: шахраї

Днями до поліції звернувся 62-річний мешканець Корюківського району із повідомленням, про те, що з його банківського рахунку зникло близько 18 тисяч гривень. Чоловік розповів поліцейським, що в інтернеті він побачив оголошення про оформлення «грошової допомоги» та зацікавився ним. Для отримання коштів чоловік перейшов за посиланням і вів всі реквізити своєї банківської картки та пін-код. Після виконання цих умов з його рахунку зникли гроші.

Того ж дня з аналогічною заявою до поліції звернулася 48-річна мешканка Новгород-Сіверського, яка також знайшла повідомлення про нарахування «грошової допомоги» та ввела свої особисті дані. Внаслідок цього з банківського рахунку жінки зникло 8000 гривень.

Нині поліція розшукує причетних до шахрайства у рамках кримінального провадження, відкритого за статтею 190 Кримінального кодексу України (шахрайство).

Поліція наполегливо рекомендує: якщо вам пропонують «натиснути, щоб отримати грошову допомогу», або «заповнити заявку на виплати від ООН за 10 хвилин» – ігноруйте такі вказівки та не переходьте за посиланнями! Так діють шахраї! Будь-яка соціальна допомога не оформлюється в соцмережах, для цього слід звернутися до державної установи, ЦНАПу тощо.

При обшуках вилучено сумарно мільйон доларів і євро

Під час обшуків у колишнього голови Чернігівської обласної військово-лікарської комісії в одній з квартир у Києві виявили майже 1 мільйон доларів США.

Обшуки проводились 21 лютого в рамках розслідування одного з кримінальних проваджень, а Деснянський районний суд Чернігова вже відправив підозрюваного під варту без можливості внесення застави.

Наразі відомо, що затриманий працював головою обласної ВЛК до літа 2021 року, зазначає видання.

СБУ тиа прокуратура повідомили подробиці затримання та розповіли про ліквідовану в Чернігові схему ухилення від мобілізації та нелегального виїзду за кордон чоловіків призовного віку.

Йдеться про Ігоря Кодовбецького, який більше 10 років очолював Чернігівську обласну ВЛК до 2021 року.

За гроші експосадовець обіцяв військовозобов'язаним зняття з військового обліку на підставі фіктивних довідок щодо непридатності до служби за станом здоров'я. У подальшому ухилянти використовували ці документи для незаконного виїзду за межі України.

Для реалізації оборудки фігурант діяв спільно з декількома діючими посадовцями обласних ВЛК та медичних установ.

Співробітники СБУ задокументували злочини колишнього чиновника і затримали його у власному помешканні після одержання ним нового хабаря.

Під час обшуків у затриманого виявили велику суму валюти. Крім того, вилучено також документацію на декілька квартир і земельних ділянок, на які СБУ уже ініціювала накладення арешту, зазначають у спецслужбі.

Наразі йому повідомлено про підозру за декількома статтями Кримінального кодексу України:

* ч. 5 ст. 27 ч. 3 ст. 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою);

* ч. 1 ст. 114-1 (перешкоджання законній діяльності ЗСУ та інших військових формувань);

* ч. 3 ст. 332 (незаконне переправлення осіб через державний кордон України).

Затриманий перебуває під вартою, без права внесення застави.

Дослівно Офіс Генпрокурора: «Правоохоронці провели 11 обшуків за місцем проживання діючих членів ВЛК Чернігівського ОТЦК та СП, службових кабінетах. За місцями проживання підозрюваного виявлено та вилучено грошові кошти у сумі понад 972 тис доларів США та 22,5 тис євро».

Дослівно СБУ: «Триває розслідування для встановлення всіх обставин злочину та притягнення до відповідальності всіх осіб, причетних до корупційної схеми. Зловмисникам загрожує до 10 років тюрми, з конфіскацією майна».

Повідомляє Служба безпеки України

СБУ повідомила про підозру російському військовому, який знущався над цивільним населенням під час окупації Чернігівщини

Служба безпеки України продовжує документування воєнних злочинів, скоєних армією рф на території України, щоб притягнути до відповідальності конкретних виконавців.

Співробітники СБУ встановили особу чергового російського окупанта, причетного до знущань над цивільним населенням під час тимчасового захоплення частини Чернігівської області.

Це військовослужбовець 228-го гвардійського мотострілецького полку (в/ч 22316), командир зведеного підрозділу зс рф, капітан, 37-річний Семен Соловов, позивний «Кльон».

У березні 2022 року його підрозділ захопив селище Ягідне на Чернігівщині. Слідчими СБУ встановлено, що Соловов віддав підлеглим злочинний наказ примусово зігнати місцевих мешканців до підвалу школи, в будівлі якої розміщувався командний пункт загарбників, задля використання людей у якості «живого щита».

Рашисти майже місяць утримували в нелюдських умовах 369 місцевих мешканців, серед яких було 69 неповнолітніх. Люди перебували у підвалі в суцільній тисняві, в задушливому просторі без доступу свіжого повітря, в цілковитій темряві, без забезпечення достатньою кількістю питної води та їжі.

Через неможливість вчасно отримати належну медичну допомогу померло 10 цивільних осіб. Окупанти забороняли виносити тіла померлих з підвалу школи, тож певний час трупи лежали в тому ж приміщенні, де були живі люди.

Крім того, відомо, що Соловов неодноразово погрожував підірвати усіх, хто знаходився у підвалі.

Наразі російському окупанту заочно повідомлено про підозру за ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 438 Кримінального кодексу України (порушення законів та звичаїв війни, вчинене за попередньою змовою групою осіб).

Служба безпеки проводить комплексні заходи для притягнення його до відповідальності.

Досудове розслідування злочину військового рф здійснюють співробітники Управління СБУ у Чернігівській області за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

СБУ викрила на Чернігівщині шахрая, який виманював у громадян гроші під приводом благодійної допомоги для ЗСУ

Співробітники Служби безпеки України спільно з Національною поліцією ліквідували чергову шахрайську схему виманювання грошей у громадян під виглядом благодійної допомоги для Збройних Сил України.

Організатором злочинної оборудки виявився 26-річний мешканець прикордонного населеного пункту, який зареєстрував у мережі «Facebook» фейкові сторінки й видурював гроші у громадян.

У такий спосіб шахрай вів в оману жінку, яка перебувала за кордоном. Зловмисник запевнив її, що служить в одному з підрозділів ЗСУ, який перебуває на передовій та потребує підтримки. Потерпіла організувала благодійний збір і переказала на банківські рахунки шахрая понад 1,5 мільйона гривень. Отримані кошти зловмисник знімав з рахунків та використовував для задоволення власних потреб.

Завдяки оперативним діям співробітників СБУ шахрайську схему було ліквідовано, а фейкові сторінки заблоковано.

Під час обшуків за місцем проживання затриманого вилучено мобільний телефон та банківські картки із доказами злочинних дій.

Наразі фігуранту повідомлено про підозру за ч.3, ч. 4 ст. 190 (шахрайство) Кримінального кодексу України. За рішенням суду йому обрано міру запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Заходи з викриття зловмисника проводили співробітники СБУ Чернігівської області спільно з Національною поліцією за процесуального керівництва Чернігівської обласної прокуратури.

СБУ та ДБР затримали на хабарі начальника управління Держпродспоживслужби Чернігівщини

На Чернігівщині співробітники Служби безпеки та Державного бюро викрили на корупції начальника Управління безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини.

Посадовець налагодив механізм систематичного вимагання грошей з бізнесменів. За хабарі зловмисник гарантував безперешкодне отримання дозвільних документів, необхідних для реалізації продукції, зокрема, забезпечення задовільного висновку лабораторії та видачу відповідного свідоцтва необхідної форми.

Правоохоронці задокументували декілька епізодів отримання грошей. Хабарника затримано «на гарячому» під час одержання ним чергового траншу від представника місцевого підприємства.

Наразі фігуранту повідомлено про підозру за ч. 3 ст. 368 Кримінального кодексу України (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою). Вирішується питання щодо обрання йому міри запобіжного заходу.

Викриття зловмисника проводилось Управлінням СБ України в Чернігівській області за процесуального керівництва офісу Генерального прокурора.

Лауреати премії імені Леоніда Глібова

Визначено лауреатів обласної літературно - мистецької премії ім. Леоніда Глібова за 2024 рік.

Цю премію заснували у 2002 році Літературна спілка «Чернігів» та її видання – журнал «Літературний Чернігів». Голова журі – Михась Ткач, голова Спілки і редактор журналу.

Премія присуджується авторам за кращі твори, видані не пізніше як за три попередні роки, в день народження Л. Глібова в номінаціях: «Поезія», «Літературознавство», «Мистецтво», «Гумор та байка», «Благодійна та громадсько -просвітницька діяльність».

Лауреатами цієї премії є, зокрема, письменники Володимир Сапон, Олександр Забарний, Віталій Леус, Анна Багряна, Петро Сорока, Владислав Савенок, Анатолій Шкуліпа, Ганна Арсенич-Баран, Олена Конечна, професор, літературознавець Володимир Кузьменко, дослідник козацької доби Сергій Павленко, професор Григорій Самойленко, артист Олексій Биш, лікар, прозаїк і поет Володимир Фриз, артист- вокалист Володимир Гришин, відомі громадські діячі Ігор Коцюбинський, Інна Аліференко, Капела бандуристів ім. Остапа Вересая філармонійного центру (художній керівник – заслужена артистка України Раїса Борщ, хормейстер – заслужений працівник культури Микола Борщ).

Журі названо цьогорічних лауреатів. Ось вони.

Поетеса Марія **Шевченко** – за цикл патріотичних віршів, надрукованих в журналі «Літературний Чернігів»; прозаїк, публіцист Сніжана **Божок** – за книгу «Замінована прогулянка розвідника»; докторка педагогічних наук, професорка КНУ ім. Т. Шевченка Надія **Кузьменко** – за низку наукових праць, надрукованих в останні роки, зокрема і в журналі «Літературний Чернігів»; прозаїк Валерій **Демченко** – за книгу гумору і сатири «Не хапайте Бога за бороду».

Вручення відбулося 5 березня в обласній бібліотеці ім. Софії та Олександра Русових.

Національний мультимедійний тест – на 200 балів

У Чернігові на базі освітньо-культурного Гончаренко центру (діє при Культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо, вул. Шевченка, 9) проводять безоплатні курси з підготовки до НМТ з української мови для підлітків. Навчання відбувається за унікальною програмою, яка поєднує повторення теоретичного матеріалу та інтерактивні завдання.

Заняття відбуваються щосереди о 18:00 та щосуботи о 9:00.

Прилуки: вручення премії імені Любові Забашти

В міській центральній бібліотеці , що носить ім`я землячки, відомої української поетеси Любові Забашти, 27 лютого відбулось вручення літературно-мистецької премії її імені – «Квіт папороті» - 2023.

Премія започаткована міською радою, і у 2005 році першою лауреаткою стала прилучанка, поетка, член Спілки письменників України Ніна Ткаченко.

Відтоді лауреатами стали шістнадцять митців Прилуччини – художники, письменники, краєзнавці, театральні діячі, фотомайстри, а також 48 дипломантів.

У 2016 році премію розділили на літературну та мистецьку, почергово через рік. Цього року було змагання митців.

Святкове дійство розпочалося, як завжди, ліричними спогадами про Любов Забашту.

Начальниця відділу культури міської ради, заступниця голови журі конкурсу Ірина Лещенко розповіла про збільшення грошової винагороди премії. Так, лауреат премії отримує 10 тис. грн, дипломанти – 5тис, 3тис. і 2 тис. відповідно.

Ірина Лещенко відзначила роботи учасниці конкурсу учениці гімназії №1 ім. Г. Вороного Олени Гмирі та вручила їй диплом учасника конкурсу.

Дипломантом І ступеня став Народний художній колектив Студії театрального мистецтва «Казкар» Центру творчості дітей та юнацтва (керівник Юлія Сікалова). Колектив представив літературну композицію за творами сучасних поетів.

Диплом дипломанта ІІ ступеня отримали вихованці Арт-студії «Колаж'» ЦТДЮ (керівник Анастасія Волик), дипломантом ІІІ ступеня стали вихованці гуртка «Чарівна намистинка» ЦТДЮ (керівник Ольга Колесникова).

Лауреаткою премії «Квіт папороті»- 2023 стала художниця-аматорка Раїса Лябах. Роботи пані Раїси виставлялись у стінах бібліотеки ім. Л. Забашти, експонуються в Чернігові, Києві. Переможницю вітали директорка бібліотеки Людмила Зубко, директорка Линовицького ліцею Наталія Силенко, очільник Линовицької ОТГ Віталій Нестерко, художники, друзі.

Музичні вітання дарували солісти МБК Вікторія Лемещенко, Тетяна Карпенко, та колектив викладачів Школи мистецтв.

Всі нинішні нагороджені вирішили передати грошову частину премії на потреби української армії.

Чернігівський академічний обласний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка

Афіша березня

07 – «За двома зайцями». 18.00.
08 – «Все для тебе, кохана!» 18.00.
09 – «Сліпий». 18. 00.
14 – «Невчасно». 18.00.
15 – «Гріх», 18.00
16 – «ВПО». 18.00.
17 – «Подорож до країни Мрій, або Велосипед з червоними колесами». 12.00
17 – «Війна». 18.00
21 – «Вірогідності». 18. 00.
22 – «Ніч перед Різдвом». 18.00.

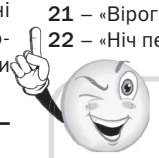

Корисні поради

Мозолі та тріщини на ногах зійдуть, якщо кілька днів поспіль робити ванночки для ніг з 2 л води, 1 ч. л. соди і 1 ст. л. тертого господарського мила

Журнал «Літературний Чернігів»

Вийшов грудневий номер цього щоквартального журналу «Літературної спілки «Чернігів». До 90-річчя трагедії нашого народу Володимир Невеселко друкує цикл поезій «Пам'яті жертв Голодомору». У розділі «Відгомін Голодомору 33» – уривок документального дослідження Марії Саричевої (Бодянської) «Сім'я родом із 33-го».

Публікують свою прозу Василь Бондар, Валентина Михайленко, Вікторія Косяк, Микола Істин, Петро Вірин,

Автори надрукованих в журналі поезій – Станіслав Новицький, Аліна Шевченко, Тетяна Таланцева, Михайло Сушко.

У розділі історії – матеріал Сергія Манукяна «Бомба або Формули» про українця Миколу Кибальчича. В епістолярній спадщині – продовження публікації з попереднього номера «Петро Сорока. Листи до Євгена Барана , «Електронні листи і листівки» та «Петро Сорока – людина і письмак».

Журнал друкує добре слово «Дмитро з «Батальйону молодих і завзятих» – про 90-ліття Дмитра Головка. Автор допису Микола Гринь. Анатолій Шкуліпа з Ніжина пише про прилуцьку поетесу Ніну Ткаченко.

Олександр Олійник пригадує недавню історію «Чернігів – Алтай: спілкування через римування», як поетичні переклади з російської познайомили з представницею українських переселенців на Алтаї Надією Гікал, у дівоцтві – Крутько.

Володимир Кузьменко представляє книгу Бориса Пономаренка «Сила роду нашого: поезії, пісні». Михась Ткач пише про книгу Павла Свища «Розкривши душу».

Про книгу Сніжани Божок «Замінована прогулянка розвідника» розповідає Григорій Сподаренко. Людмила Студьонова ділиться враженнями про книжку В. Половця «Спогади». Гумор представляють Валерій Демченко і Лариса Ткач.

Подаруй бібліотеці книгу

З 14 до 29 лютого у обласній бібліотеці імені Софії та Олександра Русових тривала акція, приурочена до Міжнародного дня дарування книг. Упродовж цього часу бібліотеці було подаровано близько ста різнопланових видань.

Першим до доброї справи долучився директор бібліотеки Юрій Соболь. Він подарував закладові копію «Букваря» з Гарвардської бібліотеки. А згодом подарував ще кілька книг.

В акції взяли участь постійні читачі. Чудову добірку книжок зі своєї домашньої бібліотеки передала акторка театру тіней «Verba» Яна Бригинець. Красиве видання «Жіночий образ у сучасному українському мистецтві» подарувала Ольга Мисник. Марія Матанцева теж подарувала чимало книг. Викладач Ніжинського університету Юрій Бондаренко пише книжки, їх і привіз у подарунок. Чудові книги відділові мистецтв подарували заслужений працівник культури України, засновник та керівник зразкового ансамблю ударних інструментів «Поліські дзвіночки» Юрій Карпенко, журналістка Катя Скрипка, режисер, актор Молодіжного театру Євгеній Сидоренко, майстриня декоративно-прикладного мистецтва Лариса Ганненко, солістка філармонійного центру Тетяна Олійник.

У відділ краєзнавства кандидат історичних наук, викладач університету ім. Т. Шевченка Тамара Дорохіна подарувала свою монографію «Євгенія Юріївна Спаська: інтелектуальна біографія» (співавторка – Тетяна Луговик), письменник і науковець із Ніжина Олександр Забарний – свою книгу оповідань «Багряні терикони». Поет і журналіст, постійний читач бібліотеки Олександр Олійник подарував комплекти Варвинської районної газети за 1958 –1961 рр.

Наша газета – на сайті в Інтернеті

Вже кілька років існує в Інтернеті сайт нашої газети «Світ-інфо». На цьому ж сайті розміщуються і всі номери нашого дочірнього видання – обласної літературно-мистецької газети «Струна». На сайті є всі номери обох газет за всі роки їх видання: «Світ-інфо» – за майже 12 років, «Струна» – за понад два роки. Всі публікації й ілюстрації можете легко скопіювати.

Адреса сайту: http://svit11.wordpress.com.

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»

14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел (063) 236-18-03 http://intermezzo.org.ua. e-mail: kmc.intermezzo@gmail.com ICQ: 605-110-856

Послуги: в продажу книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, прес-конференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.

Чернігівська міська організація Суспільної служби Світового конгресу українців

Види послуг: соціальний патронаж, видавнича діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. **Тел. (063) 236-18-03.**

Газета виходить за сприяння Товариства Української Мови (США). Голова Товариства – професор Віра Боднарук.

Світ-інфо Чернігівська обласна інформаційно-аналітична газета.

Зареєстрована у Головному управлінні юстиції Чернігівської області.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія ЧГ № 501-150 Р від 26 жовтня 2011 року.

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Автори публікацій несуть відповідальність за їх достовірність.
Видрукувано у ПАТ «ПВК «Десна» (м. Чернігів, проспект Перемоги, 62). Тираж — 1000.

Засновник і редактор — Петро АНТОНЕНКО.
Поштова адреса газети: 14000, Чернігів, вул. Шевченка, 9, КМЦ «Інтермеццо». Ел. адреса: antonpetro@meta.ua і antonpetro@ukr.net
Сайт газети: http://svit11.wordpress.com